

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Diplomová práce

Zykanová Irena

2007

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu

Jindřichův Hradec

Diplomová práce

Irena Zykanová

2007

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Katedra podnikatelské sféry

Managament podniku a daně

Vypracovala:

Irena Zykanová

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Jiří Dvořák

duben 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomovou práci na téma

»**Managament podniku a daně**«

jsem vypracovala samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály

uvádím v příloženém seznamu literatury.

duben 2007

podpis studenta

Anotace

Managament podniku a daně

Daňová zátěž a vliv na rozhodování managementu, vliv případných změn daňového systému na konkurenceschopnost podniku a na rozhodovací procesy, v praktické části aplikace na jeden nebo více podnikatelských subjektů.

duben 2007

Poděkování

Za cenné rady, náměty a inspiraci

bych chtěla poděkovat

Ing. Jiřímu Dvořákovi

z Vysoké školy ekonomické v Praze,

Fakulty managementu v Jindřichově Hradci

Osnova:

Úvod	7
1. Živnostenské podnikání.....	9
1.1 Definice živnosti	9
1.2 Všeobecné podmínky provozování živnosti	9
1.3 Rozdělení živností.....	10
2. Daň z příjmů fyzických osob	11
2.1 Změny zákona o daních z příjmů 2006.....	11
2.2 Princip stanovení základu daně z příjmů OSVČ:	13
2.3 Novelizace výdajových paušálů.....	13
3. Společnost s ručením omezeným	15
3.1 Základní kapitál a vklady společníků	16
3.2 Rezervní fond.....	16
3.3 Orgány společnosti	16
3.4 Valná hromada	17
3.5 Jednatelé.....	17
3.6 Obchodní podíl	18
4. Daň z příjmů právnických osob	19
4.1 Výpočet daně z příjmů právnických osob.....	19
5. Sdružení bez právní subjektivity.....	20
5.1 Smlouva o sdružení.....	20
5.2 Vklady do sdružení, majetek nabitý činností sdružení	21
5.3 Rozdělení příjmů a výdajů účastníků sdružení	22
5.4 Uplatnění výdajů účastníků sdružení	22
6. Výhody a nevýhody jednotlivých forem podnikání.....	24
6.1 Společnost s ručením omezeným.....	24
6.2 Živnostenské podnikání	24
6.3 Sdružení bez právní subjektivity.....	25
7. Srovnání výhod a nevýhod mezi podnikáním jako fyzická a právnická osoba	26
8. Švarcsystém	29
8.1 Charakteristika pojmu švarcsystém	29
8.2 Stát a švarcsystém	32
8.3 Zákonná úprava a vývoj švarcsystému v ČR v období po revoluci.....	34
9. Popis organizace.....	36

10. Ateliér a najímání pracovníků.....	42
10.1 Pohled na najímání pracovníků versus zaměstnávání zaměstnanců ze strany ateliéru.	43
10.2 Pohled na švarcsystém ze strany pracovníků.....	48
11. Analýza současného daňového zatížení ateliéru, daňové zatížení v případě transformace na s.r.o, založení sdružení, srovnání jednotlivých variant.....	58
11.1 Varianta č. 1 - stávající stav – podnikání na základě živnostenského oprávnění	58
11.2 Varianta č. 2 - založení sdružení.....	61
11.3 Varianta č. 3 - transformace na společnost s ručením omezeným.....	62
11.4 Srovnání daňové zátěže jednotlivých variant	65
Závěr	68
Literatura:	71

Úvod

Daňové aspekty jsou nedílnou součástí rozhodování každé organizace působící v podnikatelském prostředí. To především proto, že daně tvoří velkou část nákladů organizace a orientace v daňovém systému může vést k legálnímu snížení těchto nákladů. A každá organizace se samozřejmě snaží svoji daňovou povinnost optimalizovat.

Pro svoji práci jsem si vybrala architektonický ateliér, který doposud funguje bez právní subjektivity. Je to seskupení 6-7 lidí (jejich počet je proměnlivý), kteří podnikají na základě živnostenského oprávnění. Dva z nich mají hlavní postavení, všechny příjmy jsou fakturovány na jejich jména a následně z těchto příjmů platí ostatní členy ateliéru. V současné době při velkém množství zakázek se již situace stává nepřehlednou a dva členové, kteří mají hlavní postavení, uvažují o založení s.r.o.. Jako další alternativu zpřehlednění dosavadní situace budu uvažovat ve své práci založení sdružení bez právní subjektivity. Cílem práce by mělo být zhodnocení dosavadní daňové zátěže těchto dvou členů a posouzení, zda transformace na jinou formu podnikání je pro ateliér výhodná a to nejenom z daňového hlediska, ale i z hledisek jiných, např. administrativních. Diplomová práce také bude zahrnovat daňovou reformu z roku 2006.

Podstatná část diplomové práce se bude zabývat problematikou tzv. švarcsystému, který je v dnešní době aktuálním problémem a dotýká se mnoha podnikatelských subjektů. Jedná se o systém podnikání, který je na hranici zákona a názory na něj se odlišují. Tento systém najímání pracovníků se týká i zvolené organizace a je to jeden z důvodů, proč si architektonický ateliér nepřeje být jmenován.

V teoretické části se proto nejdříve budu zabývat jednotlivými formami podnikání. Nejdříve budu charakterizovat jednotlivé formy podnikání, které posléze mezi sebou srovnám a to jak z daňového hlediska, tak i z jiných (např. administrativních) hledisek. Dále uvedu výhody a nevýhody jednotlivých forem podnikání. V této části také popíši dnešní daňový systém a zaměřím se zde pouze na daň z příjmů právnických osob a daň z příjmů fyzických osob, kde budu brát v úvahu pouze ty daňové zákony, které budou důležité pro potřeby praktické části diplomové práce. Dále se budu věnovat již zmíněnému švarcsystému, kde bych v teoretické části chtěla popsat důvody jeho existence, z jakých důvodů je nelegální a jaký byl jeho vývoj

v letech od revoluce. V této podkapitole se také budu věnovat pojistnému na zdravotní a sociální zabezpečení, kde uvedu výpočet pojistného jak pro zaměstnance, tak pro podnikatele provozující svoji činnost na základě živnostenského oprávnění.

V praktické části bych chtěla pomocí výpočtů ukázat, jak nákladné by bylo, kdyby ateliér místo najímání živnostníků zaměstnával zaměstnance a jakou nejvyšší hrubou mzdu by jim mohl nabídnout, aby toto rozhodnutí neohrozilo fungování ateliéru a osobní náklady zůstaly přibližně stejné. Dále bych chtěla ateliéru doporučit, jak by se měl zachovat v případě přechodu na zaměstnávání zaměstnanců. Zda-li by měl propustit některé pracovníky nebo všem současným živnostníkům snížit jejich příjem. Budu se také věnovat pohledu z druhé strany a to postavení živnostníků, kteří by se v případě absence švarcsystému stali zaměstnanci. Budu srovnávat jejich daňové zatížení jako OSVČ a zaměstnanec a to s různými variantami příjmů. Bude zde zajímavé zjistit, jaká varianta bude znamenat nejvyšší čistý příjem pro pracovníka a nejnižší celkové odvody státu. V této podkapitole věnující se pohledu na švarcsystém z druhé strany bych také chtěla srovnat celkové odvody a čistý příjem všech 4 variant roku 2005 s rokem 2006, kdy došlo k daňové reformě.

V části věnované transformaci na odlišnou právní formu podnikání budu nejprve uvažovat současné daňové zatížení ateliéru. Poté budou rozebrány daňové a jiné aspekty u jednotlivých forem a vzájemné srovnání. Závěr diplomové práce bude obsahovat zhodnocení, doporučení a návrhy.

1. Živnostenské podnikání

V ČR je živnostenské podnikání nejrozšířenější formou podnikání. Pod touto formou podniká v ČR přibližně milion živnostníků. To především díky jednoduchosti. Živnostenské podnikání upravuje zákon č. 455/1991 sb., o živnostenském podnikání.

1.1 Definice živnosti

„ Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem“.¹

Soustavností se rozumí , že živnost nesmí být nahodilá nebo jednorázová. Pod pojmem samostatnost se předpokládá, že podnikatel rozhoduje o své činnosti sám, sám zajišťuje organizaci svého podnikání. Proto za živnostníka nemůže být například považován ten, kdo podniká v závislosti na jediné osobě. Činnost provozovaná pod vlastním jménem znamená, že podnikatel se prezentuje pod tím názvem, pod kterým vykonává právní úkony při provozování živnosti.

Pokud jde o provozování živnosti na vlastní odpovědnost, myslí se tím, že živnostník musí akceptovat podnikatelské riziko a odpovídá za své závazky celým svým majetkem. Dosažení zisku není nutné, postačuje pouhý úmysl zisku dosáhnout.

1.2 Všeobecné podmínky provozování živnosti

Každý kdo chce podnikat na základě živnosti, musí splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti, které jsou dány živnostenským zákonem. Jsou to:

- a) dosažení věku 18 let
- b) způsobilost k právním úkonům
- c) bezúhonnost

¹ Hrozinková E., Kohout A.: Živnostenský zákon a předpisy související, Linde, Praha 2003, ISBN 80-7201-398, str. 12

- d) předložení dokladu o tom, že fyzická osoba nemá vůči územně finančním orgánům státu daňové nedoplatky²

1.3 Rozdělení živností

Zákon rozděluje živnosti na

- a) živnosti ohlašovací
- b) živnosti koncesované (např. provádění pyrotechnického průzkumu, Výzkum, vývoj, výroba, ničení, zneškodňování, zpracování, nákup a prodej výbušnin)

Ohlašovací živnosti se dělí:

- a) živnosti volné (např. výroba oděvů a oděvních doplňků, dokončovací stavební práce)
- b) živnosti řemeslné (např. zednictví, truhlářství, oprava silničních vozidel, zámečnictví)
- c) živnosti vázané (např. projektová činnost ve výstavbě, provozování autoškoly)

² <http://www.euroekonom.cz/podnikani/zl.html>

2. Daň z příjmů fyzických osob

„Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou

- a) příjmy ze závislé činnosti
- b) příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti
- c) příjmy z kapitálového majetku
- d) příjmy z pronájmu
- e) ostatní příjmy“³

Ve své práci se budu u fyzických osob zabývat pouze oblastí příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti a to vzhledem k tomu, že ani jeden ze členů ateliéru není zaměstnán ani nedosahuje jiných příjmů než z podnikání, konkrétně příjmů ze živnosti (podle paragrafu 7, odstavce 1, zákona o daních z příjmů). Jelikož daňové zákony v této oblasti jsou velmi rozsáhlé, chtěla bych se nejvíce věnovat novelizaci ohledně výdajových paušálů a daňovými úlevami. Tyto dvě největší změny v zákonu o daních z příjmů z roku 2006 jsou označovány za „malou daňovou revoluci“. Dále zde uvedu postup výpočtu daně z příjmů fyzické osoby a způsoby, jakým může fyzická osoba provádět daňovou administrativu. Předpokládám, že to bude dostačující pro aplikaci v praktické části.

2.1 Změny zákona o daních z příjmů 2006

„Daňové úlevy, čili snížení daňového zatížení mají podle tohoto zákona následující 3 formy:

- a) Snížení sazby daně v prvním daňovém pásmu z 15 na 12% (viz tab. č. 2 a 3),
- b) Rozšířením prvního pásma daňové sazby ze 109 200 na 121 200 (viz tab. č. 2 a 3),
- c) Nahrazením nezdánitelné části základu daně slevami na dani, což by mělo vést k vyšší daňové spravedlnosti“ (viz tab. 1).“⁴

Následující tabulky přehledně ukazují uvedené změny v daňových zákonech:

³ Marková H.: Daňové zákony – úplná znění platná k 1.1. 2006, GRADA Publishing, Praha 2006, ISBN 80-247-1581-3, str. 4

⁴ Marková H.: Daňové zákony – úplná znění platná k 1.1. 2006, GRADA Publishing, Praha 2006, ISBN 80-247-1581-3, str. 3

Tab. č. 1 – Změny dosavadních nezdán. částek na slevy na dani

Položka	Sleva na dani (Kč za rok)	Dosavadní nezd.část základu daně (Kč za rok)
Poplatník	7200	38040
Manželka	4200	21720
Částečný inv. důchodce	1500	7140
Plný inv. důchodce	3000	14280
Držitel průkazu ZTP-P	9600	50040
Student	2400	11400

Zdroj: Daňové zákony, platná znění k 1.1.2006

Tab. č. 2 – Daň z příjmů FO 2001 – 2005

Základ pro výpočet daně		Daň z příjmů FO 2001 - 2005	Ze základu přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	109 200	15 %	0
109 200	218 400	16 380 Kč + 20 %	109 200
218 400	331 200	38 220 Kč + 25 %	218 400
331 200	a více	66 420 Kč + 32 %	331 200

Zdroj: <http://www.du.cz/?sekce=14&uroven=8>

Tab. č. 3 – Daň z příjmů FO 2006-2007

Základ pro výpočet daně		Daně z příjmů FO 2006 - 2007	Ze základu přesahujícího (Kč)
od Kč	do Kč		
0	121 200	12 %	0
121 200	218 400	14 544 Kč + 19 %	121 200 Kč
218 400	331 200	33 012 Kč + 25 %	218 400 Kč
331 200	a více	61 212 Kč + 32 %	331 200 Kč.

Zdroj: <http://www.du.cz/?sekce=14&uroven=8>

Hlavní rozdíl oproti roku 2005 je ve výpočtu daně. Dříve nezdánitelná část základu daně snižovala daňový základ, dnes slevy na dani snižují již vypočtenou daň. Tyto změny mají největší efekt pro skupinu poplatníků s nízkými nebo středními příjmy. Poplatníky s vysokými příjmy zvýhodňuje oproti předchozímu stavu jen nepatrně. Proto tyto změny nebudou příliš znatelné ani ve mnou vybrané organizaci, kterou jsem si vybrala pro svou praktickou část práce.

Co ale jistě bude pro organizaci (jestli se nerozhodne přejít na s.r.o.) zásadní, je novelizace ohledně výdajových paušálů.

2.2 Princip stanovení základu daně z příjmů OSVČ:

Základ daně z příjmů OSVČ je dán příjmy, které jsou uvedeny v zákoně o daních z příjmů. Tyto příjmy se snižují o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Pro jejich zjištění se používají paragrafy 22 až 33 zákona o daních z příjmů. Tyto výdaje se dají uplatnit v několika formách daňové administrativy:

- 1) Vedení účetnictví – vést účetnictví jsou povinny osoby, které jsou zapsány v obchodním rejstříku, dále fyzické osoby, jejichž obrat překročil hranici 15 mil. Kč, fyzické osoby, které jsou účastníky sdružení a alespoň jeden z nich vede účetnictví díky překročení obrátové hranice a dále podle zákona o účetnictví.(Zákon o účetnictví)
- 2) Daňová evidence – zde se opět výdaje uplatňují podle paragrafů 22 až 33 zákona o daních z příjmů.
- 3) Výdaje paušálem – uplatnit výdaje paušálem může i poplatník, který vede daňovou evidenci i účetnictví.

2.3 Novelizace výdajových paušálů

K zvýšení výdajových paušálů došlo v roce 2006, avšak jejich uplatnění mohlo být použito i za rok 2005. Tato novelizace vedle nejenom k jejich zvýšení, ale i diverzifikaci. Jejich zvýšení by mělo vést především k velkému zjednodušení daňové administrativy, protože poplatníci jsou povinni vést evidenci pouze o svých příjmech a pohledávkách. Očekává se, že po této novelizaci dojde k nárůstu fyzických osob, které tyto paušály budou využívat. K tomuto nárůstu přispívá i další opatření, které bylo uzákoněno opět v roce 2006. Jedná se o opatření, kdy byl zvýšen limit příjmů na uplatnění výdajového paušálu z 1 mil. Kč na 5 mil. Kč a zrušení podmínky, která zakazovala plátcům DPH jejich uplatnění. Výdajové paušály jsou stanoveny v těchto procentních sazbách:

- a) 80% z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- b) 60% z příjmů ze živností řemeslných,
- c) 50% z příjmů z ostatních živností,
- d) 40% z příjmů z jiného podnikání podle zvláštních předpisů nebo z příjmů podle odstavce 2 písm. a) s výjimkou příjmů podle odstavce 8, a nebo z příjmů podle odstavce 2 písm. b) až d).⁵

⁵ Marková H.: Daňové zákony – úplná znění platná k 1.1. 2006, GRADA Publishing, Praha 2006, ISBN 80-247-1581-3, str. 3

3. Společnost s ručením omezeným

„Společnost s ručením omezeným patří mezi právními formami obchodních společností k nejmladším, co do počtu však k rozhodně k nejčastěji se vyskytujícím“.⁶

Společnost s ručením omezeným je zařazena do skupiny kapitálových společností a to proto, že dochází k omezení bezpodmínečně nutné osobní účasti společníka na společnosti a také je u této společnosti významný vklad společníka. V S.r.o. je počet společníků omezen 50, ale i jeden společník může založit s.r.o. Na běžném řízení společnosti se nemusí podílet všichni společníci, běžný chod společnosti závisí na dohodě, kterou si mezi sebou uzavřou společníci. Základem pro tuto dohodu je společenská smlouva nebo zakladatelská listina v případě jednoho společníka. „Společenská smlouva je tedy základním a nejdůležitějším dokumentem společnosti s ručením omezeným“.⁷

„ Někdy bývá společenská smlouva též označována za odvážnou smlouvu. Argumentuje se tím, že zakladatelé poskytují vklady ve prospěch společnosti, očekávajíce, že z toho budou mít majetkový prospěch, nemají však přitom žádné záruky, že zisku bude skutečně dosaženo“.⁸ Společenská smlouva je považována za úplatný konsensuální právní úkon, který musí být sepsán notářským zápisem. „Společenská smlouva musí především obsahovat:

- a) firmu
- b) určení společníků
- c) předmět podnikání společnosti
- d) výši základního kapitálu a vklady jednotlivých společníků
- e) určení prvních jednatelů společnosti
- f) určení správce vkladu“.⁹

⁶ Dvořák T.: Společnost s ručením omezeným – komplexní pohled na s.r.o., ASPI, Praha 2002, ISBN 80-86395-37-5, str. V

⁷ Dvořák T.: Společnost s ručením omezeným – komplexní pohled na s.r.o., ASPI, Praha 2002, ISBN 80-86395-37-5, str. 72

⁸ Dvořák T.: Společnost s ručením omezeným – komplexní pohled na s.r.o., ASPI, Praha 2002, ISBN 80-86395-37-5, str. 73

⁹ http://www.epravo.cz/v01/index.php3?s1=Y&s2=A&s3=C&s4=0&s5=0&s6=0&m=1&recid_cl=32459&typ=clanky

3.1 Základní kapitál a vklady společníků

Minimální výše základního kapitálu u společnosti s ručením omezeným činí 200 000 Kč. Základní povinností společníka je vkladová povinnost. Minimální výše vkladu jednoho společníka je 20 000 Kč. Vklad může být i složen i v nepeněžitě formě (v tomto případě je nutnost ocenění soudním nebo jiným znalcem, který musí být nezávislý na společnosti). Nejvýhodnější je skládat na účet určený správcem vkladu především hotovost a to díky složitějšímu a časově náročnějšímu ocenění soudním znalcem nepeněžitěho vkladu. Nepeněžitě vklady musí být splaceny v plné výši před podáním návrhu na zápis do obchodního rejstříku. Peněžitě vklady mohou být splaceny v plné výši až po založení společnosti. Pouze 30% peněžitěho vkladu každého společníka a současně nejméně 100 000 Kč z celkové hodnoty základního kapitálu musí být splaceno před podáním návrhu na zapsání do obchodního rejstříku. Společníci, jak už vyplývá ze samotného názvu, ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu.

3.2 Rezervní fond

„Společnost s ručením omezeným jej vytváří povinně v rozsahu stanoveném zákonem a společenskou smlouvou. Jestliže není ve společenské smlouvě stanoveno jinak, je společnost povinna vytvořit jej ve výši nejméně 10% z čistého zisku, avšak ne více než 5% z hodnoty základního kapitálu. Rezervní fond se v každém účetním období doplňuje o částku určenou ve společenské smlouvě nebo ve stanovách, nejméně však o 5% z čistého zisku, až do dosažení výše určené ve společenské smlouvě nebo ve stanovách, nejméně však do výše 10% základního kapitálu“.¹⁰

3.3 Orgány společnosti

„Právní úprava rozlišuje dva druhy orgánů, totiž orgány obligatorní, které musí mít společnost vždy, a dále orgány fakultativní, které společnost tvořit nemusí. Obligatorní orgány jsou valná

¹⁰ Dvořák T.: Společnost s ručením omezeným – komplexní pohled na s.r.o., ASPI, Praha 2002, ISBN 80-86395-37-5, str. 356

hromada a jednatel, resp. jednatele. Fakultativním je dozorčí rada¹¹. Ve své práci zmíním teoreticky pouze obligatorní orgány společnosti a to vzhledem k tomu, že mnou vybraná společnost dozorčí radu jistě jmenovat nebude.

3.4 Valná hromada

Valná hromada je vrcholovým orgánem společnosti. Je svolávána ve lhůtách, které stanoví společenská smlouva, ze zákona nejméně jednou ročně. Valná hromada rozhoduje o podstatných otázkách společnosti (např. jmenování jednatelů, schvalování účetní závěrky). Je usnášeníschopná tehdy, jestliže jsou přítomni společníci, kteří v součtu disponují polovinou všech hlasů (nestanoví-li společenská smlouva či zákon jinak). Na každých 1000 Kč připadá jeden hlas.

3.5 Jednatelé

Běžné řízení společnosti mají na starosti jeden či více jednatelů. To mohou být buď samotní společníci nebo osoby, které společníky nejsou. Opět je toto upraveno ve společenské smlouvě. „Jednatelé jsou statutárním orgánem společnosti a jsou povinni se řídit pokyny, které jim byly dány valnou hromadou. Jednatelé odpovídají za škodu, která by nerespektováním těchto pokynů vznikla společníkům a jsou povinni se sami zdržet činnosti vykonávané v oboru podnikání společnosti, jíž jsou jednatele¹²“.

Pracovněprávní vztah

„V oblasti pracovněprávních vztahů platí velmi důležitá zásada potvrzená rozhodnutím Nejvyššího soudu, že na funkci jednatele nemůže být sjednána pracovní smlouva. Jinak řečeno: v pracovní smlouvě jednatele nemůže být uveden jako druh práce: jednatel s.r.o. Jednatel může však v s.r.o. působit v pracovněprávním vztahu, pokud bude v tomto vztahu

¹¹ Dvořák T.: Společnost s ručením omezeným – komplexní pohled na s.r.o., ASPI, Praha 2002, ISBN 80-86395-37-5, str. 213

¹² Dvořák T.: Společnost s ručením omezeným – komplexní pohled na s.r.o., ASPI, Praha 2002, ISBN 80-86395-37-5, str. 265

vykonávat jinou práci (pozici), než je funkce jednatele. Půjde např. o funkci ředitele, náměstka, ekonoma apod.

Znamená to, že jednatel může mít v s.r.o. pracovní smlouvu na jiný druh práce, než na funkci jednatele a na funkci jednatele bude mít mandátní smlouvu. Z pracovněprávního vztahu vyplývá pak nárok na mzdu podle zák.č. 1/1992 Sb., o mzdě, z funkce jednatele vyplývá odměna, pokud byla sjednána.“¹³.

3.6 Obchodní podíl

Obchodní podíl je roven podílu vkladu společníka na základním kapitálu s.r.o., pokud společenská smlouva nestanoví jinak. Na základě obchodního podílu se určuje podíl na čistém zisku, jestliže se valná hromada usnese na jeho vyplacení.

¹³ http://zakony.idnes.cz/muze-byt-jednatel-s-r-o-take-zamestnancem-ffy-/pravozamest.asp?c=A050906_000000_pravozamest_8247

4. Daň z příjmů právnických osob

„Poplatníky daně z příjmů jsou osoby, které nejsou fyzickými osobami a i organizační složky státu podle zvláštního předpisu“.¹⁴

„Předmětem daně jsou příjmy (výnosy) z veškeré činnosti z nakládání s veškerým majetkem, není-li stanoveno jinak“¹⁵

4.1 Výpočet daně z příjmů právnických osob

„Pro stanovení daně z příjmů právnických osob platí následující obecné schéma:

- a) Výsledek hospodaření z účetnictví
- b) Úprava výsledku hospodaření na základ daně z příjmů
- c) Odpočet daňové ztráty z předcházejících zdaňovacích období
- d) Odpočet darů na veřejně prospěšné účely
- e) Upravený základ daně
- f) Stanovení daně z příjmů právnických osob dle příslušné sazby daně
- g) Uplatnění slevy na dani z titulu zaměstnání zaměstnanců se zdravotním postižením a zaměstnanců s těžším zdravotním postižením a z titulu poskytnutí investiční pobídky
- h) Výsledná daň z příjmů“¹⁶

Vývoj daňové sazby z příjmů právnické osoby od roku 2002 do 2007

Tab. č. 4 – Sazba daně z příjmů právnických osob - vývoj

Rok	2000-2003	2004	2005	2006	2007
Sazba daně z příjmů právnických osob	31 %	28 %	26 %	24 %	24 %

Zdroj: <http://www.du.cz/?sekce=14&uroven=8>

Tab. č. 4 ukazuje, že v průběhu let dochází k postupnému snižování daňové sazby z příjmů právnických osob. Za posledních sedm let se snížila o 7 %.

¹⁴ Brabec F. a kolektiv autorů: Daně 2005, ASPI, Praha 2005, ISBN 80-7357-079-3, str. 170

¹⁵ Brabec F. a kolektiv autorů: Daně 2005, ASPI, Praha 2005, ISBN 80-7357-079-3, str. 171

¹⁶ Brabec F. a kolektiv autorů: Daně 2005, ASPI, Praha 2005, ISBN 80-7357-079-3, str. 183

5. Sdružení bez právní subjektivity

Občanský zákoník podle paragrafu 829 až 841 umožňuje, že se několik osob může sdružit, aby se společně přičinily o dosažení sjednaného účelu. Účastníky sdružení mohou být fyzické i právnické osoby.

Každý účastník má povinnost vyvíjet činnost k dosažení sjednaného účelu způsobem stanoveným ve smlouvě a zdržet se jakékoli činnosti, jež by mohla znemožnit nebo ztížit dosažení tohoto účelu. Ten může souviset jak s podnikatelskou tak s nepodnikatelskou aktivitou. Založením sdružení nevzniká právní subjekt, sdružení nemá způsobilost k právům a povinnostem, nemůže nic vlastnit, prodávat ani darovat. Proto se sdružení ani nikde neregistruje. Oč je jednodušší založení sdružení, o to jsou složitější daňové povinnosti.

Sdružení bez právní subjektivity patří mezi nejjednodušší a nejdostupnější formu spolupráce mezi několika fyzickými nebo právnickými osobami v oblasti podnikatelské činnosti. Ve srovnání se založením právnické osoby se jedná o vznik bez téměř žádných právních úkonů. Není třeba ani časově náročné a drahé řízení u obchodního soudu. Není zde ani nutné skládání hotovosti či jiných bezhotovostních vkladů.

5.1 Smlouva o sdružení

Sdružení se zakládá na základě smlouvy o sdružení. Ani tato smlouva není příliš podrobně právně ošetřena, náležitosti smlouvy jsou víceméně na rozhodnutí účastníků sdružení. Přesto se doporučuje, aby smlouva o sdružení především obsahovala:

- a) „případnou povinnost poskytnout pro účely sdružení peníze nebo jiné věci, není-li ve smlouvě určena výše, má se za to, že účastníci jsou povinni poskytnout stejné hodnoty.
- b) kdy je účastník povinen poskytnout pro účely smlouvy majetkové hodnoty, není-li toto ve smlouvě, tak bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy.
- c) kdo je pověřen správnou věcí ve sdružení, vedením účetnictví.
- d) Podíly na majetku získaném společnou činností, není-li smlouvou určeno, má se za to, že stejné.

- e) Způsob rozhodování o obstarávání společných věcí, není-li to ve smlouvě stanoveno, rozhodují účastníci jednomyslně.
- f) Postup při rozpuštění sdružení
- g) Vypořádání majetku získaného výkonem společné činnosti, není-li to ve smlouvě stanoveno, rozdělí se rovným dílem.

Zásadní je z hlediska daně z příjmů ustanovení smlouvy, které určuje

- a) způsob rozdělování příjmů dosažených sdružením mezi jednotlivé účastníky
- b) způsob rozdělování výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů dosažených sdružením¹⁷

5.2 Vklady do sdružení, majetek nabitý činností sdružení

Jak je zmíněno dříve, sdružení nemůže být vlastníkem majetku a ani nesmí na základě své činnosti majetek získávat a to díky chybějící právní subjektivitě.

Občanský zákoník závazně stanovuje vlastnické vztahy mezi účastníky sdružení tímto způsobem:

- „Poskytnuté peníze a jiné věci určené podle druhu pro potřeby sdružení jsou v podílovém spoluvlastnictví všech účastníků sdružení. Mezi věci určené podle druhu počítáme ty věci, které jsou svou povahou a vlastnostmi zastupitelné a lze je běžně nahradit jinými věcmi téhož druhu a jakosti.
- Věci jednotlivě určené a poskytnuté pro účely sdružení zůstávají i nadále ve vlastnictví účastníka sdružení, přičemž ostatní účastníci sdružení mohou tyto věci bezplatně užívat v rámci činnosti pro sdružení“.

Majetek, který získá sdružení v rámci své činnosti, se stane spoluvlastnictvím účastníků sdružení. Jedná se o majetek dlouhodobý hmotný a nehmotný, který sdružení získá buď z vložených peněžních prostředků při vzniku sdružení a nebo z peněžních prostředků, které sdružení vyprodukuje v rámci své činnosti, ke které bylo založeno.

¹⁷ Brabec F. a kolektiv autorů: Daně 2005, ASPI, Praha 2005, ISBN 80-7357-079-3, str. 102 - 103

Podíly na majetku získaného činností sdružení, se dělí rovným dílem, pokud smlouva neuvádí jinak.

Za závazky vůči třetím osobám jsou všichni účastníci zavázáni společně a nerozdílně.

5.3 Rozdělení příjmů a výdajů účastníků sdružení

„ Příjmy dosažené poplatníky v rámci společného podnikání nebo společné jiné samostatné výdělečné činnosti na základě smlouvy o sdružení a jim odpovídající výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů se rozdělují mezi účastníky sdružení

- způsobem stanoveným ve smlouvě o sdružení, nebo
- rovným dílem, není-li ve smlouvě žádné takové ustanovení“.¹⁸

5.4 Uplatnění výdajů účastníků sdružení

Výdaje ve sdružení se zjišťují na základě platných ustanovení zákona o daních z příjmů. Účastník, který je pověřen, vede účetnictví nebo daňovou evidenci.

Jestliže jeden z účastníků sdružení vede účetnictví, jsou i ostatní fyzické osoby (které jsou s ním ve sdružení) povinny vést účetnictví. „ Vede-li každý z účastníků sdružení daňovou evidenci, mohou vést i daňovou evidenci“.¹⁹

„ Výdaje se na účastníky převádějí podle skutečnosti, a každý účastník se sám rozhodne, zda proti příjmům

- uplatní rozdělené mu výdaje ze sdružení v prokázané výši, nebo
- uplatní výdaje paušálem (to lze ale jen v tom případě, pokud jsou příjmy a výdaje rozděleny mezi účastníky sdružení rovným dílem)“.²⁰

¹⁸ Brabec F. a kolektiv autorů: Daně 2005, ASPI, Praha 2005, ISBN 80-7357-079-3, str. 103 - 104

¹⁹ Brabec F. a kolektiv autorů: Daně 2005, ASPI, Praha 2005, ISBN 80-7357-079-3, str. 104

²⁰ Brabec F. a kolektiv autorů: Daně 2005, ASPI, Praha 2005, ISBN 80-7357-079-3, str. 104

Odpisování majetku probíhá tím způsobem, že vlastník majetku ho odepisuje ve výši svého spoluvlastnického podílu. To se týká nejenom majetku vloženého do sdružení, ale i majetku získaného činností sdružení.

6. Výhody a nevýhody jednotlivých forem podnikání

6.1 Společnost s ručením omezeným

Mezi výhody patří především:

- Za závazky společnosti ručí společníci maximálně do výše svých nesplacených vkladů
- Založit společnost s ručením omezeným může i jeden společník
- Pod s.r.o. lze provozovat i nepodnikatelskou činnost
- Na řízení společnosti se nemusejí podílet všichni společníci, řízení závisí na dohodě
- Požadavky stanovené živnostenským zákonem pro druh činnosti nemusí splňovat každý společník. Postačuje, splňuje-li tyto podmínky jeden nebo více společníků. Ostatní společníci mohou fungovat pod záštitou např. marketingu společnosti
- Základní kapitál je velmi nízký, tedy finanční náročnost založení společnosti je nízká.
- Minimální vklad podnikatele je také velmi nízký
- Vklad je uznatelný i v nepeněžitě formě
- Jednoduchý převod účasti na společnosti na jiného společníka

Mezi nevýhody patří:

- Společnost s ručením omezeným se musí zapisovat do obchodního rejstříku
- Nutnost svolávání valné hromady
- Vysoké náklady na administrativu
- Vyplacený čistý zisk podléhá znovu dani

6.2 Živnostenské podnikání

Mezi výhody patří:

- Zahájení činnosti s minimálním množstvím prostředků, absence nutnosti skládat základní kapitál
- Nízké administrativní náklady (živnostník využívá daňových poradců jen v ojedinělých situacích, účetnictví nebo daňovou evidenci zvládne vést sám)

- Výplata zisku nepodléhá znovu dani, podnikatel může uplatnit osobní spotřebu

Jako hlavní nevýhoda se uvádí především to, že živnostník jako fyzická osoba musí ručit za své závazky celým svým majetkem. To je v příliš náročném a rizikovém odvětví podnikání značná nevýhoda.

6.3 Sdružení bez právní subjektivity

Výhody sdružení jsou:

- Možnost podnikání několika osob pod společným jménem, pod kterým se budou prezentovat, aniž by zakládali právnickou osobu.
- Nízké administrativní náklady založení sdružení

Mezi nevýhody sdružení patří:

- Špatné legislativní ošetření sdružení a to především v oblasti účetnictví a daní
- Sdružení se nemůže účastnit právních vztahů, pouze samotní účastníci pod svým jménem mohou vykonávat právní úkony
- Sdružení nemůže být považováno za obchodní firmu
- Nemožnost podnikat bez vlastního živnostenského listu

7. Srovnání výhod a nevýhod mezi podnikáním jako fyzická a právnická osoba

Administrativní náklady

Zde je určitě nejvýhodnější podnikat jako živnostník. Administrativní náklady jsou u živnostníka nesrovnatelně nižší než u právnické osoby. Fyzická osoba se nezapisuje do obchodního rejstříku, což znamená, že živnostník je ušetřen nákladů s tím spojených (poplatky notáři). I náklady spojené s vedením administrativy jsou daleko nižší u živnostníka, nehledě na časovou náročnost.

Vedení účetnictví, daňová evidence

Zde je opět ve výhodě živnostník. Většina fyzických osob není povinna vést účetnictví. Vést účetnictví musí jenom ty fyzické osoby, které překročili obrat 15 mil. Kč nebo jsou zapsáni v obchodním rejstříku. Hranice obratu 15 mil. Kč je vysoká, proto se do ní vejde většina podnikatelů.

Daňová evidence je oproti účetnictví daleko vstřícnější forma spravování svých příjmů a výdajů. Živnostník je povinen pouze skladovat doklady o svých příjmech a výdajích, ze kterých následně vypočte svojí daňovou povinnost. Výhody se týkají nejvíce pohledávek. V podnikání se často stává, že i když je vystavena faktura, reálné peníze uhrazeny nejsou, samotná pohledávka nemůže být daňově uznatelným příjmem. Naopak je to u právnických osob, které by pohledávku zdanit museli, i kdyby nedošlo k její zaplacení.

V dnešní době zvýšených výdajových paušálů existuje ještě daleko příjemnější forma spravování a to pouze evidence příjmů. Evidence příjmů je ještě snadnější v tom, že pro většinu živnostníků je po procentním zvýšení výdajových paušálů daleko výhodnější tyto paušály uplatňovat a proto jsou vlastně povinni skladovat pouze doklady o svých příjmech a pohledávkách v souvislosti s jejich činností.

Daňové hledisko

Výše placené daně je jedním z rozhodujících kritérií, podle kterých se podnikatelé rozhodují, zda se mají přetransformovat na právnickou osobu. Obecně by se dalo říci, že podnikatel, který doposud podniká jako živnostník a jeho základ daně, tedy zjednodušeně rozdíl mezi příjmy a výdaji je nízký, by se rozhodně měl transformaci na právnickou osobu vyvarovat. Výpočty podporující toto tvrzení se budu zabývat v praktické části, ale obecně ten, jehož podnikání je na dobré úrovni a většina jeho základu daně spadá do posledního daňového pásma zatíženého 32%, by měl vážně přemýšlet o přeměně na právnickou osobu.

Výplata zisku

Výplata zisku je jedno z dalších hledisek, které hovoří spíše proti transformaci na právnickou osobu. Živnostník výplatu svého zisku nezdaňuje, jako společník s.r.o. ale musí podíl na zisku opět zdanit, a to 15%. Vyplácení zisku u obou forem podnikání (u právnické osoby se bere v úvahu s.r.o.) uvádí následující tabulka:

Tab. č. 5 – Rozdíl ve výplatě zisku mezi fyzickými a právnickými osobami

Fyzická osoba		Právnická osoba	
Realizace čistého zisku z podnikání		Realizace čistého zisku z podnikání	
Čistý zisk ponechán v podnikání	Čistý zisk vybrán z podnikání jako osobní spotřeba	Čistý zisk ponechán ve společnosti	Čistý zisk vyplacen jako podíl na zisku
Dále se nezdaňuje	Dále se nezdaňuje	Dále se nezdaňuje	Zdaňuje se srážkovou daní 15 %

Zdroj:http://podnikani.idnes.cz/firmy_rady.asp?r=firmy_rady&c=A060314_084421_firmy_rady_vra

Založení společnosti

Následující tabulka ukazuje, jak finančně náročné je založení jednotlivých forem podnikání:

Tab. č. 6 – Srovnání poplatků založení mezi s.r.o. a živnostníkem

	s.r.o.	živnostník
Výpis z rejstříku trestů	50 Kč	50
Odměna notáři za dokumenty	Cca 6 000 Kč	0
Poplatky ŽL	Min. 1 000 Kč	Min. 1 000 Kč
Kolek rejstříkovému soudu	5 000 Kč	0
Základní kapitál	Min. 200 000 Kč	Libovolný

Zdroj: http://podnikani.idnes.cz/vyhnete-se-transformaci-na-s-r-o-zalozte-si-ho-hned-fsm-/firmy_leg.asp?c=A070321_144144_firmy_leg_vra

Z této tabulky je vidět, že založení společnosti s ručením omezeným je věc finančně náročnější (a to především díky nutnosti složit základní kapitál) než začínat podnikat na živnostenský list.

Tab. č. 7 – Výhody a nevýhody jednotlivých forem podnikání

	Fyzická osoba	Právnícká osoba
Náročnost se založením	+	-
Zřizovací náklady	+	-
Náklady na vstupní kapitál	+	-
Riziko úpadku a podnikatel	- (ručí svým majetkem)	+ (ručí pouze do výše vkladu)
Daň z příjmů	- (závisí ovšem na výši daňového základu)	+ (u vysokých daňových základů)
Distribuce čistého zisku	+	- (zátěž srážkovou daní)
Odvody na zdravotní a sociální pojištění	- (zvyšuje se vyměřovací základ pro výpočet odvodů)	+ (možnost kombinovat druh příjmů podnikatele na obchodně právní a pracovně právní)

Zdroj: http://podnikani.idnes.cz/firmy_rady.asp?r=firmy_rady&c=A060314_084421_firmy_rady_vra

Předchozí tabulka srovnává výhody a nevýhody popsané v předešlém textu podle jednotlivých kritérií.

8. Švarcsystém

8.1 Charakteristika pojmu švarcsystém

Pojem vznikl v kontextu v ČR s osobou podnikatele Miroslava Švarce. Ten na začátku 90. let podnikal se svou stavební firmou a svůj provoz zajišťoval právě tím, že najímal živnostníky, kteří vykonávali výhradně závislou činnost, byť nebyli pod ochranou zákoníku práce.

Tomuto tématu jsem se rozhodla ve své diplomové práci věnovat z toho důvodu, že postihuje i architektonický ateliér, který jsem si vybrala pro svou praktickou část. To je hlavní důvod, proč si nepřeje být ateliér jmenován.

Švarcsystém je jedním z fenoménů, který je považován nejen u nás, ale i v Evropě za nepřiznivý. Pod tímto pojmem se u nás rozumí to, že podnikatel zaměstnává jiného podnikatele. Tedy že se nejedná o zaměstnávání zaměstnanců v pracovněprávním vztahu a nejde tedy o zaměstnanecký vztah. V pracovněprávním vztahu se uzavírá pracovní smlouva, v případě vztahu podnikatel – podnikatel se dohodnou o uzavření obchodně právní smlouvy.

Problém spočívá v tom, že oficiálně by mělo jít o vztah dvou samostatných na sobě nezávislých podnikatelů, ale ve skutečnosti jde o skrytý zaměstnanecký vztah, kdy jeden z podnikatelů je na druhém závislý a je k němu v podřízeném vztahu. To se týká nejčastěji toho, že pracovník, který by měl být ve skutečnosti zaměstnancem, pracuje pouze na pracovišti podnikatele, používá jeho prostředků, energie, surovin či pomůcek a má stanovenou pevnou pracovní dobu. Proto se jedná o nelegální vztah. Podle živnostenského zákona každý podnikatel splňuje podmínky živnostenského zákona jen tehdy, jestliže pracuje soustavně, samostatně, pod vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku. A to švarcsystém zcela jistě nesplňuje.

Důvody pro takovéto chování podnikatelů jsou především:

- a) snaha o zjednodušení jejich mzdové a účetní administrativy
- b) snaha o nižší mzdové náklady (za zaměstnance musí ze zákona odvádět zákonné odvody)

- c) podnikatelé pracující na IČO nejsou pod ochranou zákoníku práce, který zaměstnance ochraňuje daleko více než jen smlouva uzavíraná mezi podnikateli.

Někteří lidé ani při přijímání do práce nemají na výběr, zda budou v dané organizaci pracovat jako zaměstnanci nebo podnikatelé na živnostenský list. To je pro ně nevýhoda. Často se ale stává, že jako živnostníci jsou finančně ohodnoceni výše než je obvyklá hrubá mzda. Jako živnostníci mohou uplatnit i daňové náklady, což by jako zaměstnanci nemohli a snížení daňového základu je tedy pro ně jednou z dalších výhod. Navíc se v praxi velmi často stává, že živnostníci uplatňují i náklady, které jsou náklady fiktivními a které jim ve finále snižují daňovou zátěž. Riziko odhalení tohoto nelegálního počínání je nízké.

Dále bych ve své práci chtěla popsat, jakým způsobem se vypočítává výše pojistného u zaměstnanců i OSVČ.

1. Sazby zdravotního a sociálního pojištění z hrubé mzdy (z pohledu zaměstnance a zaměstnavatele) přehledně ukazuje následující tabulka:

Tab. č. 8 – Sazby zdravotního sociálního pojištění z HM

	zaměstnavatel	zaměstnanec	Celkem
Zdravotní pojištění	9%	4,5%	13,5%
Sociální pojištění	26%	8%	34%
Celkem	35%	12,5%	47,5%

2. Výpočet zdravotního a sociálního pojištění u OSVČ

Zdravotní pojištění

U zdravotního pojištění je ze zákona určený minimální vyměřovací základ, který podnikatel musí platit, i když by byl ve ztrátě.

„Pro OSVČ je platný následujícím způsobem vypočtený minimální vyměřovací základ:

$$MVZ = 12 * \frac{1}{2} * \text{PRUMĚRNÁ MZDA V NÁRODNÍM HOSPODÁŘSTVÍ}$$

$$\text{Minimální vyměřovací základ} = 18\,035 \text{ Kč} * 12 * \frac{1}{2} = 108\,210 \text{ Kč.}$$

Měsíčně tedy 9 018 Kč.

$$\text{Minimální měsíční záloha} = 9\,018 * 0,135 \text{ (sazba pro výpočet zálohy na zdravotní pojištění)} =$$
$$\mathbf{1\,218 \text{ Kč}}^{21}$$

Výpočet výše pojistného

Pojistné za rok 2006 se vypočítá podle vzorce:

$$\text{„Pojistné za rok} = 0,135 * 0,50 * (\text{PŘÍJMY} - \text{VÝDAJE})\text{“}^{22}$$

Sazba pojistného je 0,135. Vyměřovací základ je roven půlce příjmů po odečtení výdajů. Vyměřovací základ se v letošním roce opět zvýšil a to z 45 % na 50 %. Do příjmů a výdajů se zahrnují pouze ty, které jsou vynaložené a dosažené v daném roce.

„Měsíční záloha na pojistné pro OSVČ, pro kterou je výdělečná činnost hlavním zdrojem příjmů, se určí podle počtu měsíců, po které byla v roce výdělečná činnost vykonávána. Měsíční záloha i pojistné, připadající na jeden měsíc, musí být vypočteny nejméně z minimálního vyměřovacího základu“.²³

Sociální pojištění

Stejně jako u zdravotního pojištění je vyměřovací základ roven 50% příjmů po odečtených výdajích. I zde je ale stanoven minimální vyměřovací základ. Přehledně to ukazuje následující tabulka, která navíc srovnává minimální zálohy s předcházejícím rokem:

²¹ <http://www.mesec.cz/clanky/jake-jsou-minimalni-odvody-na-pojistne-pro-osvc-v-roce-2006/>

²² <http://www.mesec.cz/clanky/jake-jsou-minimalni-odvody-na-pojistne-pro-osvc-v-roce-2006/>

²³ <http://www.mesec.cz/clanky/jake-jsou-minimalni-odvody-na-pojistne-pro-osvc-v-roce-2006/>

Tab. č. 9 – Minimální měsíční zálohy pro rok 2006

Minimální měsíční zálohy v roce 2006				
Zvýšení minimálních měsíčních záloh v roce 2006				
Druh zálohy	Zálohy v roce 2006 u činnosti		Zálohy v roce 2005 u činnosti	
	hlavní	vedlejší	hlavní	vedlejší
Minimální měsíční záloha na důchodové pojištění	1 394 Kč	558 Kč	1 192 Kč	530 Kč
Minimální měsíční záloha na nemocenské pojištění (dobrovolné)	208 Kč	83 Kč	178 Kč	79 Kč
Min. roční záloha na důchodové pojištění	16 728 Kč	6 696 Kč	14 304 Kč	6 360 Kč
Min. roční záloha na nemocenské pojištění (dobrovolné)	2 496 Kč	996 Kč	2 136 Kč	948 Kč

Zdroj: <http://www.mesec.cz/clanky/jake-jsou-minimalni-odvody-na-pojistne-pro-osvc-v-roce-2006>

Sociální pojištění se člení na:

- a) důchodové pojištění – sazba 29,6%
- b) nemocenské pojištění – sazba 4,4% (dobrovolné)

8.2 Stát a švarcsystém

Z pohledu státu je tedy švarcsystém špatný, ale záleží na úhlu pohledu. Stát vnímá tento systém jako takový „daňový tunýlek“. A vychází především z toho, že v tomto systému přichází stát o výše uvedených 35%, které by podnikatel jako zaměstnavatel za zaměstnance musel odvést. Ti, kdo švarcsystém obhajují, toto odůvodňují tím, že těchto 35% se do státní kasy vrátí ve formě nepřímých daní. Podnikatelé totiž uspořené peníze ze zdravotního a sociálního pojištění buď investují do firmy nebo si je vyberou na osobní spotřebu.

Stát se snaží zabránit švarcsystému nejenom z důvodu ušlých daňových příjmů. Další důvody vychází ze zákoníku práce, jak jsem zmínila již dříve. Na podnikatele se vztahuje pouze obchodní zákoník. Podnikatel tedy nemá právo na placenou dovolenou, na odstupné, pauzu na oběd, nemůže využívat nebo být aktivně zapojen do odborových organizací, které mohou zlepšit pracovní podmínky atd...

Stát se tedy snaží chránit jak státní pokladnu, tak práva živnostníků, kteří by měli podle zákona být ve vztahu zaměstnaneckém. Sociální demokracie, která tento systém nepodporuje a trestá ho pokutami, na kritiku reaguje právě tím, že se snaží chránit jak zájmy státu, tak zájmy jednotlivých občanů.

Na druhé straně pro úplnou legalizaci švarcsystému je ODS. Vlastimil Tlustý uvádí „My si myslíme, že i částečný živnostník je dobrá orientace člověka. Myslíme si, že lidé, kteří měli živnosti jako doplněk k nějakému zaměstnání, by neměli být systémem nuceni se takové živnosti vzdávat. Prostě si myslíme, že prostor pro podnikavé, čínorodé lidi má být úplně otevřen a nemá být omezován administrativními kroky“.²⁴ Někteří další obhájci (většinou z řad pravicově orientovaných, kteří jsou vždy pro co nejmenší zásahy státu do ekonomiky) nejsou jenom pro zlegalizování švarcsystému, ale i pro jeho přímou podporu. To uvádí např. předseda hospodářské komory Pavel Bartoš „Svou podstatou totiž dovede vysoce motivovat lidi k práci, což je u řadových zaměstnanců z důvodů mnoha regulačních nařízení nemožné. Správně uplatňovaný „Švarcsystém je nástrojem růstu produktivity práce, kvality, výkonnosti a podnikavosti a obecně základem pro rozvoj podnikání“.²⁵

Naopak Jaromír Šlingr určitou regulaci obhajuje „Zdůrazňuji potřebu chránit právě ty lidi, kteří jsou v nerovném postavení. Není správné mluvit o tom, že by tady měla být úplná smluvní volnost, že by se nic nemělo regulovat. Ono je to podobné vztahu zaměstnavatele a zaměstnance. Zaměstnavatel je také zpravidla silnější než zaměstnanec, a proto je potřeba zaměstnance chránit. Zrovna tak ten živnostník není v rovnoprávném postavení k velké firmě. Musí tady být jakási regulace. Trh tady sám o sobě nefunguje dobře“.²⁶

²⁴ http://podnikani.idnes.cz/svarcsystem-ucinnny-genialni-ale-stale-nelegalni-fu6-/p_dane.asp?c=A060718_135423_p_dane_vra

²⁵ http://podnikani.idnes.cz/svarcsystem-ucinnny-genialni-ale-stale-nelegalni-fu6-/p_dane.asp?c=A060718_135423_p_dane_vra

²⁶ http://podnikani.idnes.cz/svarcsystem-ucinnny-genialni-ale-stale-nelegalni-fu6-/p_dane.asp?c=A060718_135423_p_dane_vra

8.3 Zákonná úprava a vývoj švarcsystému v ČR v období po revoluci

V roce 1991 byla přijata zákonná úprava, která měla zabránit existenci švarcsystému a vhodně regulovat pracovní trh. Podle zákona bylo ročně postihováno stovky firem. To je ale zanedbatelné ve srovnání s tím, kolik firem v tomto systému skutečně fungovalo. To uvádí Jaroslav Drábek „ Ze statistik jiných zemí lze usuzovat, že až třetina samostatně podnikajících lidí bez zaměstnanců se pohybuje téměř nebo úplně ve švarcsystému. U nás by to tedy bylo zhruba 150 tisíc lidí“.²⁷

„ Porušování zákona o zaměstnanosti by měly stíhat úřady práce, respektive nově zavedené úřady inspekce práce. V průběhu roku provedly úřady práce celkem 9345 kontrol. V 5671 případech kontroloři shledali nějaká porušení pracovněprávních předpisů, pokutu uložili ale jen v 1758 případech a to v celkové výši 28 785 169 Kč. To je zhruba 16 000 Kč na jednu pokutu, respektive 5000 Kč na každý případ, kdy bylo zjištěno porušení zákona. Nízké pokuty nebyly ukládány pouze malým firmám, ale i podnikům s více než 250 zaměstnanci, jejichž průměrná pokuta činila 17 200 Kč. Přitom může úřad práce uložit pokutu v rozpětí 0- 2 mil Kč.

Ať jsou už důvody pro benevolenci úřadů jakékoliv, je zřejmé, že takto nízké pokuty, které patrně ani neuhradí náklady na provádění kontrol, nemohou velké zaměstnavatele odradit od snahy obcházet pracovněprávní předpisy. Zaměstnavatelé, kteří pracovní předpisy porušují, se tak dostávají do konkurenční výhody vůči zaměstnavatelům předpisy dodržujícím. Protože se dřívější snahy omezit využívání švarcsystému minuly účinkem, stanoví zákon o zaměstnanosti povinnost právnické nebo fyzické osoby zajišťovat plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu její činnosti svými zaměstnanci, které k tomu účelu zaměstnává v pracovněprávních vztazích podle zákoníku práce. Zároveň je stanovena výjimka z tohoto pravidla pro situaci, kdy je zajištění běžných úkolů zadané jinému zaměstnavateli“.²⁸

Tato novela zákona o zaměstnanosti (435/2004 Sb.) se nesečkala s příliš kladným přijetím u podnikatelské veřejnosti. A to samozřejmě zvláště u té části podnikatelů, kteří tento systém využívají. S obzvláště velkým nepochopením se setkal paragraf 13, který v podstatě zakazuje podnikatelům nájimat na práci živnostníky, kteří nemají svoje vlastní zaměstnance. To

²⁷ <http://www.blisty.cz/art/22882.html>

²⁸ <http://www.blisty.cz/art/22882.html>

způsobilo v podnikatelském prostředí téměř „hysterii“, protože mnoho firem z obavy před postihy rozvázalo spolupráci právě s těmito živnostníky, kteří v tom byli v častých případech i nevinně. Splňovali všechny podmínky živnostenského podnikání, pouze neměli žádné zaměstnance. Pavel Bartoš uvádí „Požadavky paragrafu 13 jsou tak nesmyslné, že systémově devastují živnostníky, kteří jsou přitom podle mých zkušeností nejvíce motivovanou skupinou a odvádějí velmi kvalitní práci“.²⁹

Absurdní stav, který vyvolala tato novela zákona, se vláda rozhodla zmírnit tím, že Ministerstvo práce a sociálních věcí zveřejnilo Výklad ustanovení paragrafu 13 zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, který sice pořád švarcsystém zakazuje, ale smysl výkladu umožňuje tento zákon obcházet i po novelizaci. Obcházením se rozumí to, že když podnikatel fakturuje např. „stavební práce za měsíc leden“, jedná se o švarcsystém, ale při změně textu „fakturuji vám za provedení stavebních prací pro výstavbu bytu“, se už tato fakturace za švarcsystém nepovažuje.

Avšak ani tento výklad zákona nezmírnil stávající situaci a obavy podnikatelů. Proto se vláda rozhodla 27. května 2005 vydat novelu téhož zákona pod číslem 202/2005 Sb. a téhož dne také nabyl právní moci. Zákon stále zakazuje tzv. zastřený pracovněprávní vztah a uvádí, že činnost, kterou podnikatel provádí, musí splňovat znaky podnikání. Ale „možnost osobního výkonu outsourcované činnosti fyzickou osobou, která má tyto svěřené úkoly v předmětu své činnosti“ tato novela zákona povoluje. Tedy to znamená, že tato fyzická osoba může vykonávat činnost, která jí byla svěřena, osobně, a ne jen za přítomnosti svých zaměstnanců. Aby smlouva nemohla být považována za skrytý pracovněprávní vztah, měli by se podnikatelé vyhnout formulacím ve kterých zazní „druh a místo práce“, „pracovní doba“ atd. a naopak by smlouva měla obsahovat „termíny dodání“. Ovšem hranice mezi legálním outsourcingem a zakázaným švarcsystémem je opravdu velmi tenká a prokázat existenci švarcsystému v organizaci je opravdu velmi nesnadné.

²⁹ http://podnikani.idnes.cz/svarcsystem-ucinny-genialni-ale-stale-nelegalni-fu6-/p_dane.asp?c=A060718_135423_p_dane_vra

9. Popis organizace

Pro svoji praktickou část mé diplomové práce jsem si vybrala architektonický ateliér. Tento ateliér si nepřeje být jmenován a to z důvodů, které jsem již uvedla ve svém úvodu. Jedná se především o najímání živnostníků, které je na hranici tzv. „švarcsystému“, kterému se budu věnovat dále v praktické části. Historie ateliéru trvá 4 roky, kdy se 2 hlavní aktéři rozhodli pro nájem kanceláře pro výkon své činnosti. Do této doby účastníci podnikali každý zvlášť pod záštitou jiných ateliéru. Teprve v roce 2002 se rozhodli pro osamostatnění se. Toto rozhodnutí vyplynulo z několika důvodů. První a hlavní důvod pro podnikání byl finanční. Dalším důvodem bylo dostatečné načerpání zkušeností pro samostatnou činnost. V tomto odvětví jsou zkušenosti v oboru zásadním atributem pro úspěšné podnikání. Mimo získávání zkušeností bylo také velmi důležité získání několika kontaktů jak v oblasti zadavatelů zakázek tak i subdodavatelů služeb. Další z důvodů pro osamostatnění se bylo získání autorizace druhého aktéra.

Ateliér sídlí v Praze a mimo dvou hlavních aktérů v ateliéru pracuje jeden architekt zajišťující inženýrskou činnost pro projednávání projektů, dále dva stálí architekti a nakonec kolísavý počet nepravidelných pracovníků 1 – 3 na částečný úvazek. Dá se říci, že i když se jedná o architektonický ateliér, jehož činností je především architektura, ani manažerská stránka zde rozhodně není od věci. Management firmy (tento termín je lehce zavádějící, ale je fakt, že pouze 10 % času stráví 2 hlavní aktéři architektonickou činností, zbylých 90% času stráví nad ostatní činností jako agenda a koordinace subdodavatelů, kterých se na jednom projektu účastní 10 – 15) tvoří 2 hlavní aktéři. Zcela chybí administrativní podpora činnosti.

Činnost ateliéru

Dominantním sektorem je bytová výstavba ve velkých městech, dále individuální výstavba, kde dominují především rodinné domy. V posledním roce se zvýšil i podíl výrobních a logistických staveb. Vedle těchto velkých zakázek existují zakázky drobné jako např. občerstvení v parku, interiér kavárny v obchodním centru. Tyto zakázky nejsou pro ateliér zajímavé z finančního hlediska, ale z hlediska kreativního.

Architektonická kancelář provádí kompletní projektovou činnost včetně investorských akvizic, mezi které patří především prověřování pozemků a nemovitostí ve smyslu jejich potenciálních výnosů a to ve vztahu k jejich širším urbanistickým vztahům, územním plánům, technickým rizikům. Ateliér prozatím neprovozuje investorskou činnost. Ale v budoucnu po přechodu na právnickou osobu nebo sdružení se investorskou činností hodlá zabývat intenzivně a to především z důvodů zhodnocení kapitálu vyprodukovaného architektonickou činností. Ateliér provádí klasickou architektonickou činnost – od studií, návrhu stavby až po přípravu zakázky. Tato činnost se dá rozdělit do několika fází:

1. Fáze – příprava zakázky

Stanovení potřebných průzkumů, obhlídka staveniště, profesionální dokumentace.

2. Fáze – studie – návrh stavby

Samotný urbanistickoarchitektonický koncept stavby včetně souvislostí technických a technologických. Základní orientační stanovení nákladů stavby. Tyto studie mohou být zpracovány pro účely interní investora nebo v složitějších kauzách již mohou sloužit jako první dokument pro jednání s DOSS (dotčené orgány státní správy) viz např. památková péče atd. nebo pro jednání s jinými dotčenými subjekty (sousedé, majetkoprávní vztahy). K tomuto návrhu stavby již mohou být vydávána předběžná stanoviska od DOSS, která však v této fázi nemají povahu závazných správních rozhodnutí dle platné legislativy.

3. Fáze - první stupeň správní dokumentace

Dokumentace pro územní rozhodnutí – v poloze architektonické v podstatě drobně zpřesňuje návrh stavby, základním obsahem tohoto stupně dokumentace je zejména způsob a definice řešení majetkoprávních vztahů, napojení stavby na inženýrskou a dopravní infrastrukturu v daném území. Vliv stavby na životní prostředí, základní bilanční charakteristiky stavby (včetně zpřesněných finančních nákladů stavby), základní objemové charakteristiky staveb (velikost stavby, půdorysné rozměry, výšky, vzájemné odstupy stávajících navrhovaných staveb mezi sebou, nejmenší vzdálenosti navrhovaných staveb od vlastních pozemků příslušného investora). Po dokončení projektové dokumentace je projekt projednán s DOSS, což je dokladováno patřičnými souhlasy, stanovisky, vyjádřeními, případně správními rozhodnutími. Rozsah takového projednání vždy stanoví místně příslušný stavební úřad vydávající následně střešící správní

rozhodnutí – územní rozhodnutí. Po získání kladných stanovisek všech stavebním úřadem vyžádaných subjektů je podána k stavebnímu úřadu žádost o vydání stavebního rozhodnutí. Dnem podání žádosti počíná samotné správní řízení – územní řízení, jehož vyústěním je vydání územního rozhodnutí. Projekt dokladuje soulad návrhu s územně plánovací dokumentací (územním plánem nebo regulačním plánem).

4. Fáze - stavební povolení

Řeší již zejména vnitřní organizaci stavby, vnitřní provoz, detailnější architektonické řešení a jsou již zpracovány plány vnitřní organizace jednotlivých speciálních profesí (statik, topení...). Po zpracování projektu pro SP následuje obdobný proces jako u územního řízení, pouze se jedná o stavební řízení a stavební úřad již posuzuje zejména vnitřní funkčnost objektu a jeho soulad s obecně technickými požadavky na výstavbu.

5. Fáze - realizační dokumentace projektu

Tato část se již neprojednává ve správních řízeních, slouží zejména jako podklad pro skutečnou realizaci stavby dodavatelí stavby (investor pro výběrové řízení). Tato dokumentace již specifikuje konkrétní technická řešení do nejmenších podrobností včetně provedení detailů a podobně. Zároveň slouží jako podklad pro další fázi projektu.

6. Fáze - výběrové řízení na dodavatele stavby

Zde je předmětem činnosti architekta zadávání a koordinace výkazu výměr a kontrolních rozpočtů stavby jako podkladů pro investorské výběrové řízení a následně konzultační činnost při vyhodnocování nabídek jednotlivých firem.

7. Fáze - autorský dozor při realizaci stavby

Spočívá zpravidla v účasti na kontrolních dnech stavby, dovysvětlování případných nejasností z projektové dokumentace, případně schvalování nebo vyjadřování se k změnám ze strany investora, účelem dozoru je snaha o zachování kvality díla tak, jak je definováno v předešlých dokumentacích.

8. Fáze - spolupráce při kolaudačním řízení

Zde se jedná zejména o vypracování plánů skutečného provedení stavby, které se mohou odchylovat od vydaného stavebního povolení, v takovém případě je pak součástí činností architekta i případné zajištění vydání kolaudační změny.

9. Fáze - pokolaudační spolupráce

Časová náročnost projektu

Časová náročnost souvisí s rozsahem stavby. Modelově můžeme uvažovat bytový dům (novostavba bytového domu v centrální poloze velkého města, cca 80 bytů a 6 nadzemních podlaží).

Příprava zakázky návrh stavby – běží souběžně – 2-3 měsíce

Projekt pro územní řízení – 1 měsíc

Projednání a zajištění územního rozhodnutí – 4 měsíce

Vypracování dokumentace pro stavební povolení – 2 měsíce

Projednání a zajištění vydání stavebního povolení – 4 měsíce

Realizační dokumentace – 3 měsíce

Výběrové řízení na dodavatele stavby – 2 měsíce

Realizace stavby – cca 1 rok

Pro zjednodušení lze říci, že jednotlivé stupně se překrývají, příprava stavby o investičních nákladech cca 150 mil. Kč je jeden rok a realizace také jeden rok. Empirická optimální akce promítnutá do ročních období je se začátkem akce na jaře, aby další jaro začala stavba a v dalším roce na jaře mohla být kolaudace.

Roční počet zakázek

Počet vyřízených zakázek s obratem nad 2 mil. Kč se pohybuje v rozmezí dvou až tří. Ty tvoří většinový zdroj příjmů. Počet menších zakázek s obratem od tisícových až po statisícové částky se pohybuje v rozmezí 10 až 15.

Subjekty, které se účastní procesu a se kterými ateliér spolupracuje:

1. **Investor** – Investory mohou být finanční skupiny, realitní kanceláře, ale i jednotliví podnikatelé, banky. Stálý okruh investorů se pohybuje okolo 5, což jsou realitní a

developerské společnosti. Pak existuje kolísající počet drobnějších investorů od individuální výstavby rodinných domů po např. menší logistický park pro firmu. S realitními společnostmi ateliér dlouhodobě spolupracuje, u ostatních investorů se jedná o jednorázovou spolupráci.

2. **Subdodavatelé** – projektanti jednotlivých speciálních profesí (statika, vodovod, doprava, životní prostředí...). Ateliér drží stabilní okruh subdodavatelů.

3. **Architekti v rámci kanceláře**

4. **DOSS** (dotčené orgány státní správy)– památková péče, stavební úřady, orgány ochrany životního prostředí, správci a majitelé inženýrské infrastruktury území, cca desítky subjektů

5. **Zástupce investora ve věcech projednávání správních řízení** – většinou interní spolupracovník této kanceláře (má plnou moc pro projednávání dokumentací).

6. **Majitelé** sousedních nemovitostí, sousedních pozemků, kteří se vyjadřují v řízeních k dokumentaci pro UR a SP.

7. **Dodavatel stavby** – stavební firma – smlouva o dílo.

Velice důležitá věc je ta, že ateliér funguje jako generální projektant. To znamená že existuje tzv. generální projekt. Všechna projednávání s úřady, subdodavateli a dále autorský dohled je součástí tohoto projektu. Ateliér pak má sekundární smluvní vztahy s dodavateli jednotlivých součástí projektové dokumentace. Fakturace kryjí většinou jednotlivé fáze výkonové plus existují určité pozastávky na projednání dokumentace a vydání UR a SP. Autorský dozor je fakturován měsíčním paušálem. Jedna jediná zakázka je zálohová (a to až v letošním roce), všechny ostatní jsou fakturovány jako dílčí odměny.

Systém získávání investorů

Ateliér získává investory převážně formou osobní vazby, referencí a doporučení od jednotlivých investorů a spokojených zákazníků. Ateliér se minimálně účastní obchodních a architektonických soutěží. Ateliér také vůbec pro získávání zakázek neuplatňuje reklamní

kampaň. Kontrakty uzavírá s investory nejčastěji na všech 9 fázích, zřídka kdy pouze na několik fázích. Ateliér preferuje všechny fáze.

Právní forma podnikání ateliéru

Ateliér dosud existuje bez právní subjektivity. Dva hlavní aktéři se dělí o příjmy a výdaje zhruba rovným dílem. Oba dva vedou daňovou evidenci. Jestliže na konci roku jsou výdaje nebo příjmy rozděleny nerovnoměrně, dochází k přefakturaci mezi aktéry. Z příjmů platí odměny živnostníkům. Jak vyplývá z předchozího, součástí nákladů jsou i platby subdodavatelům a ostatním subjektům, které se podílí na projektové dokumentaci. Vzhledem k tomu, že situace se začíná stávat nepřehlednou, uvažuje ateliér o založení právnické osoby (s.r.o.) nebo sdružení. Tomu bych se chtěla věnovat ve své praktické části a to především z daňového hlediska a jaké dopady by toto rozhodnutí mělo na rozhodování firmy. 2 hlavní aktéři by také byli jediní, kteří by se v budoucnu stali společníky případné s.r.o. nebo účastníky sdružení fyzických osob. Oba dva aktéři jsou plátcí DPH. Pro velkou složitost se ale této problematice věnovat nebudu a zůstanu pouze u daní z příjmů.

Výhled do budoucna

Do budoucna by si ateliér představoval především transformaci na společnost s ručením omezeným nebo na jinou formu podnikání. Představy dvou hlavních členů seskupení ohledně příjmů z projektové činnosti jsou optimistické. Výhledově by se během několika let mohly ustálit na zhruba 10 mil. Kč z dnešních 7 mil. Kč. Tento zisk by nebyl vyplacen společníkům, ale reinvestován do investorské činnosti a to především do oblasti zhodnocování nemovitostí. V horizontu jednoho roku firma uvažuje o administrativní síle (např. stavař koordinátor). V dnešní době nemá ateliér ani asistentku. Chybí zde tedy jeden mezistupeň mezi architektonickou a manažerskou činností. Manažerskou činnost (koordinace profesantů a subdodavatelů, která zabere nejvíce času) vykonávají pouze společníci. Tato činnost je zdržuje od samotné architektonické činnosti. Za stávající situace proto nelze rozšiřovat počet zakázek.

10. Ateliér a najímání pracovníků

Jak jsem zmínila již ve své teoretické části, švarcsystém se dotýká i mnou vybraného ateliéru. V tomto odvětví je to věc velmi běžná a často používaná. Důvody jsou samozřejmé a to především úspora mzdových nákladů. Mnoho firem ve stavebním odvětví by zaměstnávání zaměstnanců namísto najímání živnostníků téměř dovedlo k bankrotu.

Je zřejmé, že hranice mezi legálním a nelegálním postupem v pracovněprávních vztazích je velmi tenká. I ateliér se pohybuje na této hranici a není snadné určit, zda se opravdu jedná o švarcsystém (viz argumenty pro a proti švarcsystému v architektonické činnosti). Již samotné získávání pracovníků je dohadováno na zakázku a jejich fakturace je vždy spojená s určitou zakázkou a s určitou provedenou prací (i když odměna je vypočítávána podle hodin strávených nad zakázkou a faktury jsou vystavovány pracovníkovi každý měsíc). Proto je také počet živnostníků ve firmě velmi proměnlivý právě v závislosti na počtu aktuálně řešených zakázek. Někteří zůstávají ve spojení s firmou pouze na několik zakázek, někteří spolupracují s firmou dlouhodobě v horizontu více let. Určití pracovníci pracují vedle práce pro tento ateliér ještě v jiných ateliérech. Někteří ale pracují výhradně pro ateliér. To co může být považováno za sporné a na hraně, je to, že živnostníci (mimo živnostníků v hlavním postavení) používají k výkonu své práce prostředky, které nejsou v jejich vlastnictví a dochází do ateliéru dá se říci pravidelně. Vzhledem k tomu, že pracovníci nemají status zaměstnance, přichází o jednu velkou výhodu a to placenou dovolenou. Firma v rámci zachování dobrých vztahů po každé velké zakázce rozděluje mezi pracovníky bonusy, které se přibližně mohou rovnat tomu o co přichází jako živnostníci ve formě absence placené dovolené.

Argumenty pro a proti švarcsystému v architektonické činnosti

Pro OSVČ

1. V oblasti architektury je najímání lidí na projekt, není to čistě soustavná činnost. Tento projekt trvá několik měsíců. Výpovědní lhůta by trvala polovinu doby trvání zakázky.

2. V rámci zefektivnění činnosti je nutné, aby každý pracovník měl možnost mít přístup na počítač v ateliéru (stáhnout si data), není přesně stanovena zákonná hranice přístupu na prostředky najímatele.
3. Kooperující osoby do určité míry provádějí činnost na vlastní hardwarové a softwarové bázi.
4. Pracovní kolektivy jsou méně početné, vztahy nejsou klasické zaměstnanecké, ale spíš postavené na domluvě, kde jde o výsledek a nejde o pracovní dobu.

Proti OSVČ

1. Existuje podíl práce na cizích pracovních prostředcích.
2. V rámci zakázky je relativně pravidelná a soustavná činnost.
3. V rámci zakázky je činnost částečně vykonávána v provozovně ateliéru.

V této části bych chtěla spočítat současné „mzdové náklady“ (samozřejmě nemohou být v pravém slova smyslu považovány za mzdové, protože živnostníků se pojem mzda netýká) a náklady, které by ateliér musel platit navíc v případě postupování při získávání pracovníků striktně podle zákona. Dále bych chtěla vypočítat, jakou nejvyšší hrubou mzdu by mohl ateliér zaměstnancům poskytnout, aby tato výše mzdy neohrozila fungování ateliéru a byla srovnatelná s dnešními náklady na jednoho živnostníka. A na závěr této kapitoly bych ráda rozebrala tento problém i z pohledu samotných živnostníků. Zda-li by se v případě přechodu na zaměstnanecký vztah jejich finanční situace zlepšila nebo zhoršila.

10.1 Pohled na najímání pracovníků versus zaměstnávání zaměstnanců ze strany ateliéru

Současné náklady související s najímáním pracovníků

Ateliér v současné době najímá 4 živnostníky. Ohodnocení jejich pracovního výkonu je v ateliéru nastaveno na 200 Kč za hodinu. Pracovník za měsíc pracuje v ateliéru průměrně okolo 180 hodin. Což činí měsíční příjem 36 000 Kč. Zde bych chtěla vypočítat, jak velké roční úspory existují právě díky najímání pracovníků místo zaměstnávání zaměstnanců.

Následující tabulka přehledně ukazuje, jak jsem se dostala k celkovým ročním nákladům na pracovníky.

Tab. č. 10.- Osobní náklady související s najímáním pracovníků (v Kč)

	Výpočet fakturované částky (v Kč)	Fakturovaná částka měsíční (v Kč)	Výpočet ročních osobních nákladů na jednoho pracovníka (v Kč)	Roční osobní náklady na jednoho pracovníka (v Kč)
Pracovník 1	180x200	36 000	36 000x12	432 000
Pracovník 2	180x200	36 000	36 000x12	432 000
Pracovník 3	180x200	36 000	36 000x12	432 000
Pracovník 4	180x200	36 000	36 000x12	432 000
Suma	x	144 000	x	1 728 000

Jak vyplývá z předchozí tabulky, roční osobní náklady všech pracovníků se pohybují okolo 1 728 000 Kč. Při výpočtu jsem nebrala v úvahu tzv. bonusy, které živnostníci dostávají po každé velké zakázce.

V tabulce č. 11 názorně ukazují, jak velký rozdíl v osobních nákladech na pracovníky by byl, kdyby ateliér odměňoval pracovníky stejnou odměnou (36 000 Kč), ale rozhodl by se pro přechod z najímání na zaměstnávání a tedy by jim platil hrubou mzdu. Mzdové náklady by se zvýšily z důvodu povinného odvádění pojistného na zdravotní a sociální zabezpečení za zaměstnance.

Ze srovnání tabulek č. 10 a 11 je vidět vysoký rozdíl v celkových ročních nákladech při zaměstnávání zaměstnanců. Celkové náklady činí 2 332 800 Kč, což je o 604 800 Kč více než v předchozím případě najímání na práci živnostníků. Ale je také pravda, že tato částka v konečném důsledku nebude až tolik vysoká. Rozdíl sice činí zmíněných 604 800 Kč, ale ten bude snížen o daň, kterou firma díky vyšším mzdovým nákladům nebude platit.

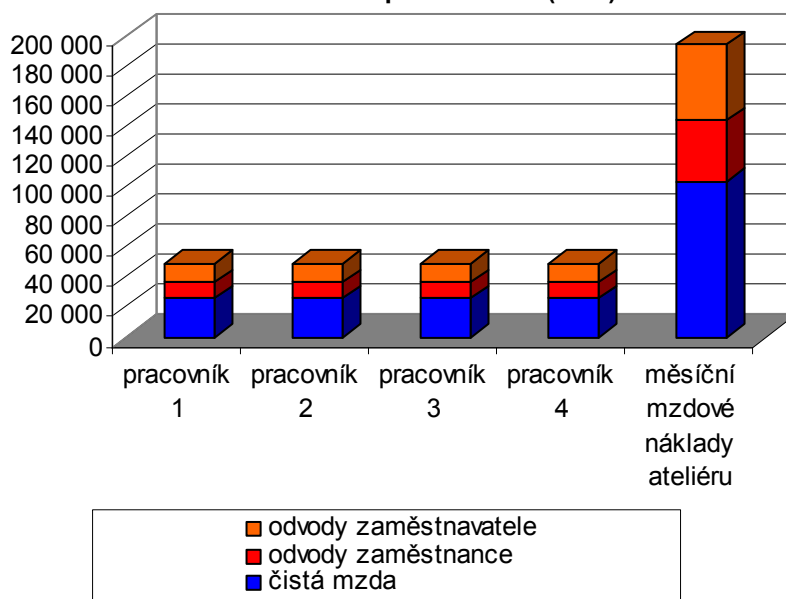
Tab. č. 11 - Mzdové náklady na zaměstnance (v Kč)

	Výpočet hrubé mzdy (v Kč)	Hrubá mzda měsíční	Povinné odvody na zdravotní a sociální zabezpečení (35% z hrubé mzdy)	Mzdové náklady měsíční celkem (v Kč)	Celkové roční mzdové náklady (v Kč)
Pracovník1	180x200	36 000	12 600	48 600	583 200
Pracovník2	180x200	36 000	12 600	48 600	583 200
Pracovník3	180x200	36 000	12 600	48 600	583 200
Pracovník4	180x200	36 000	12 600	48 600	583 200
Suma	x	144 000	50 400	194 400	2 332 800

Při dnešní sazbě daně z příjmů právnických osob 24 % (beru v úvahu, že ateliér by uvažoval o zaměstnancích až tehdy, když by založil právnickou osobu) bude tato částka činit 145 152 Kč. O tu se sníží celkově reálně zaplacené výdaje na zaměstnance. Proto tedy konečný rozdíl mezi dvěma variantami získávání pracovníků bude činit 459 648 Kč ročně. I tak se jedná ale o velkou sumu peněz a v případě jiných problémů v ateliéru by tyto zvýšené platby mohly ohrozit fungování ateliéru. Když vezmu v úvahu tu nejpesimističtější variantu, mohl by přechod na zaměstnanecký vztah vést až k propuštění některých zaměstnanců a v tom případě i nemožnosti zpracovávat tolik zakázek. Což by mělo samozřejmě za následek snížení výnosů a zisku.

V grafu č. 1 (z údajů tab. č. 11 a 12) vyplývá, kolik by z celkových měsíčních mzdových nákladů (při hrubé mzdě 36 000 Kč) připadlo na odvody (daň plus pojistné) zaměstnanců, na odvody (pojistné) zaměstnavatele za zaměstnance a čistou mzdu pro pracovníky. Odvody zaměstnanců v součtu s čistou mzdou tvoří hrubou mzdu 36 000 Kč. Z grafu vyplývá, že odvody státu z celkových měsíčních mzdových nákladů jsou skoro poloviční.

Graf č. 1 - Měsíční mzdové náklady ateliéru v případě zaměstnávání zaměstnanců pro rok 2006 (v Kč)

Dále bych chtěla spočítat, jakou nejvyšší hrubou mzdu by mohl ateliér nabídnout, aby jeho celkové osobní náklady zůstaly přibližně stejné jako při najímání živnostníků. Budu uvažovat buď snížení příjmů všem pracovníkům, nebo budu brát v úvahu výpočet počtu pracovníků, kteří by mohli za stávajícího ohodnocení v ateliéru pracovat, aby osobní náklady ateliéru zůstaly stejné.

1. Výpočet nejvyšší možné hrubé mzdy při zachování stejného počtu pracovníků v ateliéru

Pro názornost uvedu výpočet pomocí jednoduché rovnice o jedné neznámé.

$$\begin{aligned} (0,35 \cdot x) + x &= 36\,000 \\ 1,35 \cdot x &= 36\,000 \\ x &= \mathbf{26\,667\,Kč} \end{aligned}$$

kde 0,35 je 35% odvod pojistného na zdravotní a sociální zabezpečení. Z výpočtu vyplývá, že nejvyšší hrubá mzda, kterou by mohl ateliér pracovníkům při přechodu na zaměstnanecký vztah poskytnout je 26 667 Kč. Což je o 9333 Kč méně než nabízí v současnosti. Je otázkou, zda za takovou hrubou mzdu by byli pracovníci ochotni pracovat. Je možné, že by se

rozhodli z ateliéru odejít do jiného ateliéru, který by jim byl schopen nabídnout mzdu vyšší nebo by po nich zaměstnanecký poměr nevyžadoval a spokojil by se se statusem živnostníka. To budu řešit v závěru této kapitoly, kdy se podívám na věc z druhé strany, tedy ne ze strany ateliéru, ale ze strany pracovníků.

2. Výpočet počtu zaměstnanců, které by mohl ateliér zaměstnávat v případě zachování stejné hrubé mzdy jako fakturované částky v současnosti

Pro názornost opět uvádím rovnici o jedné neznámé, pomocí které jsem dospěla k výslednému počtu zaměstnanců.

$$(36\ 000 + 0,35 \cdot 36\ 000) \cdot x = 144\ 000$$

$$(36\ 000 + 12\ 600) \cdot x = 144\ 000$$

$$48\ 600 \cdot x = 144\ 000$$

$$x = 2,96$$

Aby ateliér zůstal na stejných osobních nákladech a přitom zaměstnával zaměstnance, musel by snížit stávající počet pracovníků o jednoho, tedy ze 4 na 3 pracovníky. Toto propuštění by mohlo mít za následek časové nezvládnání aktuálních zakázek a problémy s termíny. Mohlo by se stát, že by ateliér do budoucna musel některé zakázky odmítat a tím pádem by se snížil zisk.

Na druhé straně ale otázkou je, zda by zaměstnanecká forma neměla paradoxně motivační efekt na produktivitu práce. Více kontroly a tlaku ze strany společníků na zaměstnance by mohlo vést ke zvýšení produktivity práce. Na druhou stranu zaměstnanecký poměr vyžaduje určité závazky i ze strany zaměstnance (výpovědní lhůta, více jistot od zaměstnance). Ateliér by raději zaměstnal 3 pracovníky za 36 000 než 4 za 26 667 Kč protože předpokládá, že za nadprůměrně zaplacenou hrubou mzdu (36 000 je již v oboru s charakterem této činnosti mzda nadprůměrná) si pracovníci budou své práce více vážit a zvýší svoji produktivitu práce.

Také pro ně tito zaměstnanci budou znamenat větší jistotu, že neopustí ateliér. Při charakteru architektonické práce existuje vysoká přidaná hodnota pracovníka za dobu, co funguje v ateliéru. Ziskává zkušenosti, je ve své podstatě ateliérem „vychováván“. Proto je pro ateliér nepříjemné zaučovat nové pracovníky. A daleko větší jistotu, že pracovníci neopustí ateliér,

by měl ateliér u 3 pracovníků za nadstandardní mzdu. Pro představu můžeme uvést i variantu, místo zaměstnávání čtyř zaměstnanců pouze dva za 60 000 Kč hrubého. V tom případě by odvádění pracovních výkonů muselo korespondovat s nadstandardní mzdou a být dvojnásobné ve srovnání s výkonem 4 zaměstnanců. Při charakteru činnosti, které ateliér vyvíjí by i tato varianta stála za úvahu.

10.2 Pohled na švarcsystém ze strany pracovníků

Na závěr této kapitoly bych chtěla rozebrat, jak výhodný nebo nevýhodný by byl přechod na zaměstnanecký vztah pro živnostníky. Budu zde uvažovat 4 varianty. Jak stávající daňové zatížení živnostníků při příjmu 36 000 měsíčně (s uplatňováním výdajového paušálu), tak daňové zatížení při hrubé mzdě 36 000 Kč a 26 667 Kč. Tyto výše hrubých mezd volím na základě předchozí kapitoly, kde jsem se dopočítala nejvyšší hrubé mzdy (26 667) při stávajících nákladech a stejném počtu zaměstnanců a počtu zaměstnanců (3) kterým by mohla být zachována hrubá mzda (36 000) ve stejné výši jako současný příjem, aby opět celkové náklady se nezměnily. Jakou další variantu vezmu v úvahu (pravděpodobně v reálném životě neexistujícího) poctivého živnostníka, který by si uplatnil pouze ty náklady, kterých reálně dosáhnul (30 000 Kč). Zároveň bych chtěla také v teoretické části prakticky aplikovat změny v daňovém systému a změny v oblasti vyměřovacího základu pojistného na zdravotní a sociální zabezpečení z roku 2006 a již v konkrétních číslech ukázat změnu výše placené daně a pojistného oproti roku 2005.

Daňová přiznání těchto 4 pracovníků bohužel k dispozici nemám, ale jelikož živnostníci uplatňují po daňové reformě náklady paušálem, mohu se dopočítat jejich přibližného daňového zatížení a čistého příjmu (někteří mají ještě jiné příjmy, ale ty jsou ve srovnání s příjmem plynoucím z ateliéru zanedbatelné). Výdaje paušálem jsou pro ně velmi výhodné a to z toho důvodu, že vykazování nákladů podle účetnictví nebo daňové evidence nikdy nepovede k 50% z příjmů tak, jak je stanoven výdajový paušál pro ostatní živnosti. Všichni 4 živnostníci jsou svobodní a bezdětní, proto budu uvažovat pouze základní slevu na dani (2006) a nezdanitelné minimum (2005).

1. Současných 36 000 Kč měsíčně jako příjem z živnosti

Jako výdaje budu uvažovat polovinu z dosažených ročních příjmů 432 000 Kč podle 50% výdajového paušálu (tento zvýšený výdajový paušál mohli živnostníci uplatnit již zpětně za rok 2005). Výdaje tedy činí 216 000 Kč ročně v obou případech. U sociálního a zdravotního pojištění budu vycházet z toho, co by měli živnostníci zaplatit podle příjmů a výdajů roku 2005. Ve skutečnosti se ale zálohy vypočítávají podle příjmů a výdajů předchozího roku. Vzhledem k tomu, že příjmy i výdaje se u těchto živnostníků pohybují od minulého roku zhruba ve stejné výši, bude konečná výše pojistného zhruba odpovídat reálně zaplacenému.

Výpočet daně podle daňových zákonů roku 2005

$$\text{Příjmy} = 432\,000$$

$$\text{Výdaje} = 216\,000$$

$$\text{Pojistné} = 216\,000 \times 0,45 \times 0,135 + 216\,000 \times 0,45 \times 0,296 = 41\,893,2 = 41\,894$$

Kde 216 000 je rozdíl mezi příjmy a výdaji pro výpočet pojistného, 0,45 je vyměřovací základ, 0,135 je sazba zdravotního pojištění a 0,296 je sazba důchodového pojištění. Nemocenské pojištění, které je dobrovolné, pracovníci neplatí.

$$\text{Daňový základ} = \text{Příjmy } 432\,000 - \text{Výdaje } 216\,000 - \text{Pojistné } 41\,894 = 174\,106$$

$$\text{Základ pro výpočet daně} = \text{Daňový základ } 174\,106 - \text{Nezdanitelné minimum daňového základu } 38\,040 = 136\,066 = 136\,000$$

$$\text{Výše daně} = 16\,380 + 0,2 \times (136\,000 - 109\,200) = \mathbf{21\,740}$$

Výpočet daně podle daňových zákonů roku 2006

$$\text{Příjmy} = 432\,000$$

$$\text{Výdaje} = 216\,000$$

$$\text{Pojistné} = 216\,000 \times 0,50 \times 0,135 + 216\,000 \times 0,50 \times 0,296 = 46\,548$$

Kde 216 000 je rozdíl mezi příjmy a výdaji pro výpočet pojistného, 0,50 je vyměřovací základ, 0,135 je sazba zdravotního pojištění a 0,296 je sazba důchodového pojištění. Nemocenské pojištění, které je dobrovolné, pracovníci neplatí.

$$\text{Daňový základ} = \text{Příjmy } 432\,000 - \text{Výdaje } 216\,000 - \text{Pojistné } 46\,548 = 169\,452 = 169\,400$$

$$\text{Výše daně} = 14\,544 \text{ Kč} + 0,19 \times (169\,400 - 121\,200) = 23\,702$$

$$\text{Daň po slevě na dani} = 23\,702 - 7\,200 = \mathbf{16\,502}$$

2. Pochtivý“ živnostník s příjmem 36 000 měsíčně, který by neuplatňoval výdajový paušál a vykazoval jen reálné náklady (které jsou minimální a mohou se pohybovat okolo 30 000 ročně)

Výpočet daně podle daňových zákonů roku 2005

$$\text{Příjmy} = 432\,000$$

$$\text{Výdaje} = 30\,000$$

$$\text{Pojistné} = 402\,000 \times 0,45 \times 0,135 + 402\,000 \times 0,45 \times 0,296 = 77\,967 = 77\,968$$

Kde 402 000 je rozdíl mezi příjmy a výdaji pro výpočet pojistného, 0,45 je vyměřovací základ, 0,135 je sazba zdravotního pojištění a 0,296 je sazba důchodového pojištění. Nemocenské pojištění, které je dobrovolné, pracovníci neplatí.

$$\text{Daňový základ} = \text{Příjmy } 432\,000 - \text{Výdaje } 30\,000 - \text{Pojistné } 77\,968 = 324\,032,1$$

$$\text{Základ pro výpočet daně} = \text{Daňový základ } 324\,032,1 - \text{Nezdanitelné minimum daňového základu } 38\,040 = 285\,992,1 = 285\,900$$

$$\text{Výše daně} = 38\,220 \text{ Kč} + 0,25 (285\,900 - 218\,400) = \mathbf{55\,095 \text{ Kč}}$$

Výpočet daně podle daňových zákonů roku 2006

$$\text{Příjmy} = 432\,000$$

$$\text{Výdaje} = 30\,000$$

$$\text{Pojistné} = 402\,000 \times 0,50 \times 0,135 + 402\,000 \times 0,50 \times 0,296 = 86\,631$$

$$\text{Daňový základ} = \text{Příjmy } 432\,000 - \text{Výdaje } 30\,000 - \text{Pojistné } 86\,631 = 315\,369 = 315\,300$$

$$\text{Výše daně} = 33\,012 \text{ Kč} + 0,25 \times (315\,300 - 218\,400) = 57\,237$$

$$\text{Daň po slevě na dani} = 57\,237 - 7\,200 = \mathbf{50\,037 \text{ Kč}}$$

3. Hrubá mzda 36 000 Kč v případě přechodu pracovníka na zaměstnanecký vztah

V případě, že by ateliér přešel na zaměstnávání zaměstnanců, byla by pro dosavadní živnostníky velká změna ohledně nákladů. Ty by si jako zaměstnanci nemohli odečítat od svých příjmů. V tomto případě bude velmi zajímavé spočítat, jak vysoký rozdíl bude ve výši daně. Druhá zásadní změna je ta, že jako zaměstnanci neodvádí celkovou výši pojistného, ale pouze část pojistného, druhou část za ně odvádí zaměstnavatel (tuto část ovšem nemohou odečíst od hrubé mzdy pro potřeby výpočtu daně).

Výpočet daně podle daňových zákonů roku 2005

$$\text{Hrubá mzda} = 432\,000$$

$$\text{Pojistné} = 0,125 \times 432\,000 = 54\,000$$

$$\underline{\text{Základ daně}} = 378\,000$$

$$\text{Nezdanitelné minimum} = 38\,040$$

$$\underline{\text{Základ pro výpočet daně}} = 378\,000 - 38\,040 = 339\,960 = 339\,900$$

$$\underline{\text{Výše daně}} = 66\,420 \text{ Kč} + 0,32 \times (339\,900 - 331\,200) = \mathbf{69\,204 \text{ Kč}}$$

Výpočet daně podle daňových zákonů roku 2006

$$\text{Hrubá mzda} = 432\,000$$

$$\text{Pojistné} = 0,125 \times 432\,000 = 54\,000$$

$$\underline{\text{Základ daně}} = 378\,000$$

$$\underline{\text{Výše daně}} = 61\,212 \text{ Kč} + 0,32(378\,000 - 331\,200) = 76\,188$$

$$\text{Sleva na dani} = 7\,200$$

$$\underline{\text{Daň po odečtení slevy na dani}} = \mathbf{68\,988 \text{ Kč}}$$

4. Hrubá mzda 26 667 při přechodu pracovníka na zaměstnanecký vztah

Výpočet daně podle daňových zákonů roku 2005

$$\text{Hrubá mzda} = 320\,004$$

$$\text{Pojistné} = 0,125 \times 320\,004 = 40\,000,5 = 40\,001$$

$$\underline{\text{Základ daně}} = 280\,003$$

$$\text{Nezdanitelné minimum} = 38\,040$$

$$\underline{\text{Základ pro výpočet daně}} = 280\,003 - 38\,040 = 241\,963 = 241\,900$$

$$\underline{\text{Výše daně}} = 38\,220 \text{ Kč} + 0,25 \times (241\,900 - 218\,400) = \mathbf{44\,095 \text{ Kč}}$$

Výpočet daně podle daňových zákonů roku 2006

$$\text{Hrubá mzda} = 320\,004$$

$$\text{Pojistné} = 0,125 \times 320\,004 = 40\,001$$

$$\underline{\text{Základ daně}} = 280\,003 = 280\,000$$

$$\underline{\text{Výše daně}} = 33\,012 \text{ Kč} + 0,25 \times (280\,000 - 218\,400) = 48\,412$$

$$\text{Sleva na dani} = 7\,200$$

$$\underline{\text{Daň po odečtení slevy na dani}} = \mathbf{41\,212 \text{ Kč}}$$

5. Srovnání

Tab. č 12 - Srovnání jednotlivých variant podle pojistného, daně a čistého příjmu (v Kč)

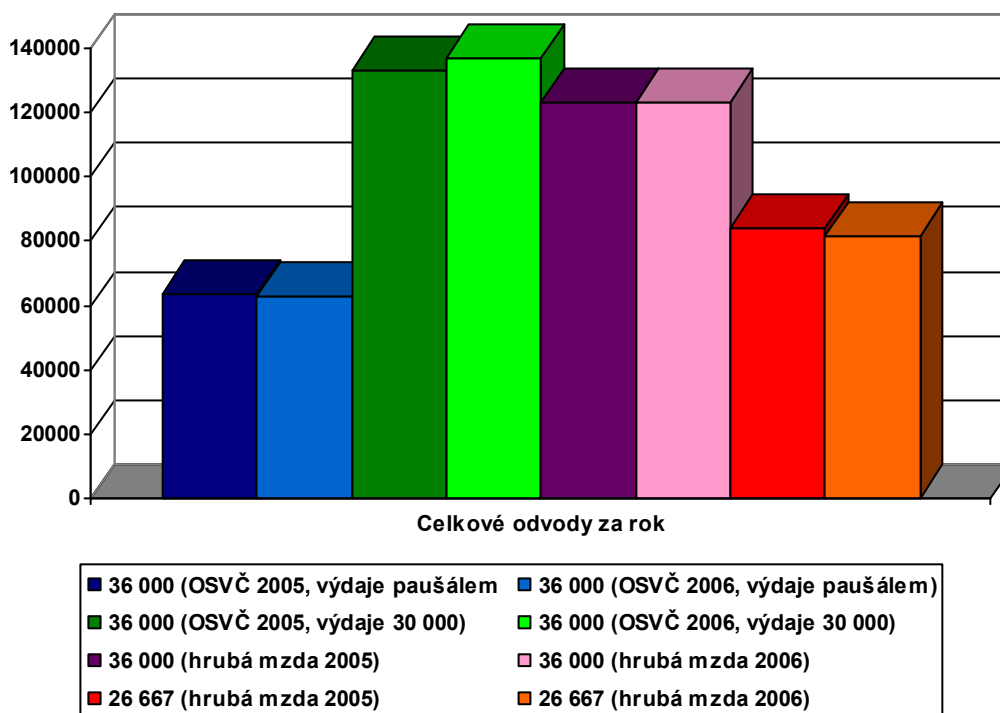
Příjem měsíční	Pojistné za rok	Daň za rok
36 000 (OSVČ 2005, výdaje paušálem)	41 894	21 740
36 000 (hrubá mzda 2005)	54 000	69 204
26 667 (hrubá mzda 2005)	40 001	44 095
36 000 (OSVČ 2006, výdaje paušálem)	46 548	16 502
36 000 (hrubá mzda 2006)	54 000	68 988
26 667 (hrubá mzda 2006)	40 001	41 212
36 000 (2005, výdaje 30 000)	77 968	55 095
36 000 (2006, výdaje 30 000)	86 631	50 037

Celkové odvody za rok	Čistý příjem za rok	Čistý měsíční příjem
63 634	152 366	12 697 (resp.28 197)
123 204	308 796	25 733
84 096	235 908	19 659
63 050	152 950	12 746 (resp.28 245)
122 988	309 012	25 751
81 213	238 791	19 899
133 036	268 964	22 414
136 668	265 332	22 111

Z tohoto praktického srovnání daňových zákonů z roku 2005 a 2006 plyne, že lidé se středními až nižšími příjmy tato novelizace mírně zvýhodňuje ohledně výše daně. U pracovníka ateliéru, který podniká na živnostenský list a má měsíční příjem 36 000 Kč a uplatňuje výdaje paušálem, se jedná o roční daňovou úsporu 5238 Kč, což již není zanedbatelná částka. Je ale nutné uvést, že v důsledku zvýšení vyměřovacího základu pro výpočet zdravotního a sociálního pojištění u OSVČ není v čistém příjmu oproti roku 2005 vysoký rozdíl. U živnostníka, který by výdaje uplatnil podle jejich reálné výše (30 000 Kč) sice dojde ke snížení daně o zhruba 5 000 Kč, ale v důsledku zvýšení vyměřovacího základu pro výpočet pojistného (v konečné částce o 8 000 Kč ročně více) se celkové odvody z příjmů

zvýší o 3 000 Kč ročně. To názorně ukazuje následující graf. Je zde vidět, že u OSVČ jsou odvody po reformě skoro stejné, v případě nízkých výdajů (a tím pádem vyššího vyměřovacího základu) dokonce vyšší. Nejvyšší odvody zaplatí živnostník s reálně vykazovanými výdaji a nejnižší živnostník s výdaji paušálem. Zde tedy platí, že daňová reforma roku 2006 přilepšila nejvíce zaměstnancům s velmi nízkou hrubou mzdou (u nich na rozdíl od OSVČ nedojde ke kompenzaci snížené daně zvýšením pojistného).

Graf č. 2- Srovnání celkových ročních odvodů (daně a pojištění) jednotlivých variant pro rok 2005 a 2006 (v Kč)

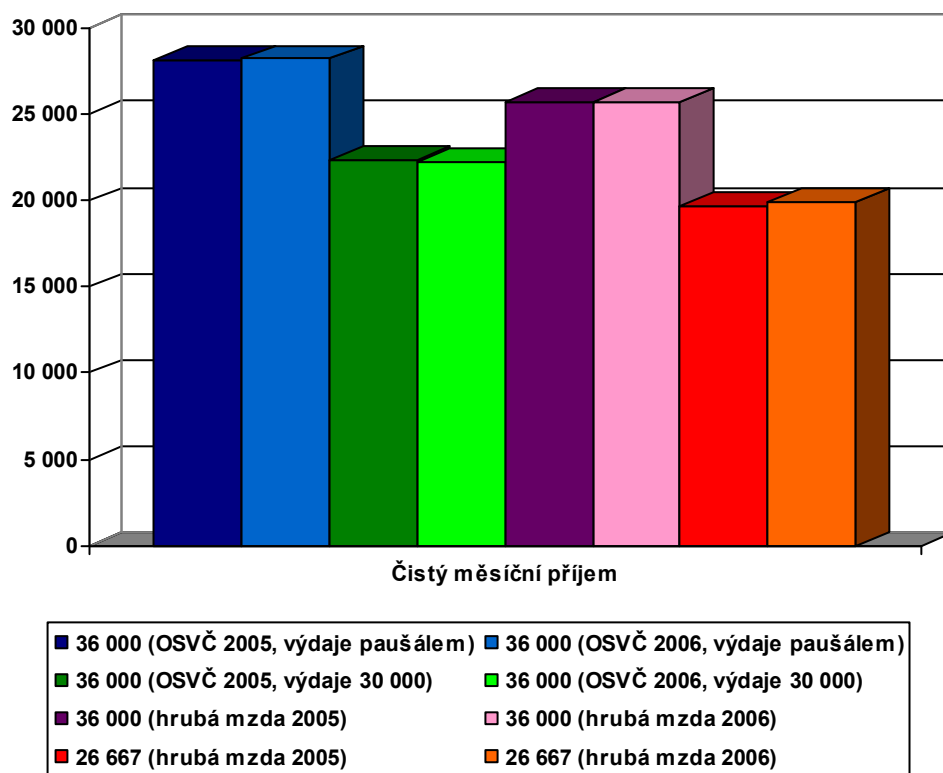

U zaměstnance s hrubou mzdou 26 667 Kč činí rozdíl v dani 2883 Kč oproti předešlému roku. Tabulka č. 12 také přehledně ukazuje, že lidé s vysokými příjmy daňová reforma z roku 2006 příliš nepodporuje. U zaměstnance, který má hrubou mzdu 36 000 Kč, činí rozdíl roční daně oproti roku 2005 pouze 216 Kč.

Z předešlého výpočtu a tabulky č. 12 se dá usuzovat na mnoho dalších věcí. Je velmi zajímavé, že hrubá mzda 36 000 je tedy příjem vysoký, ale příjem 36 000 měsíčně na základě živnostenského oprávnění již průměrný. Odůvodnění tohoto rozdílu je logické, protože živnostníci ke svému podnikání potřebují hmotné i nehmotné věci, které zaměstnanec pro svoji práci nepotřebuje. Z tohoto důvodu mají živnostníci daleko vyšší výdaje potřebné k

činnosti, které musí platit navíc oproti zaměstnanci. Proto si mohou své výdaje od daně osvobodit. Ovšem u problematiky švarcsystému je to věc sporná. Živnostníci, kteří pracují na jednom místě, na cizích pracovních prostředcích ve skutečnosti většinou vykazují náklady pouze minimální (mezi náklady, které si většinou započítávají patří např. osobní automobil. Ve srovnání se zaměstnancem, který si žádné náklady uplatnit nemůže, se jedná o věc přinejmenším nerovnou). Uplatňování výdajového paušálu je pro ně velmi výhodná záležitost (oficiálně u nich je sice čistý příjem po odečtení nákladů, pojistného a daně nižší než u zaměstnanců, reálný čistý příjem v důsledku zmiňovaných výdajových paušálů je ale vyšší). Jestliže bychom uvažovali zmíněných 30 000 Kč jako reálné roční výdaje živnostníka, pak k vykazovanému čistému příjmu můžeme přičíst rozdíl mezi 216 000 (výdaj paušálem) a 30 000 Kč (reálné výdaje). To činí 186 000 Kč ročně. Potom tedy měsíční reálný čistý příjem živnostníka (uplatňujícího výdaje paušálem, přičemž reálné náklady se pohybují okolo 30 000 Kč) za rok 2005 nečiní 12 697 Kč, ale 28 197 Kč ($186\,000/12 + 12\,697$) a za rok 2006 28 245 Kč. A to je mezi živnostníkem, který si uplatňoval v roce 2005 výdaje paušálem a živnostníkem, který si poctivě uvedl pouze reálné náklady ve výši 30 000 Kč rozdíl 5 783 Kč měsíčně ($28\,197 - 22\,414$).

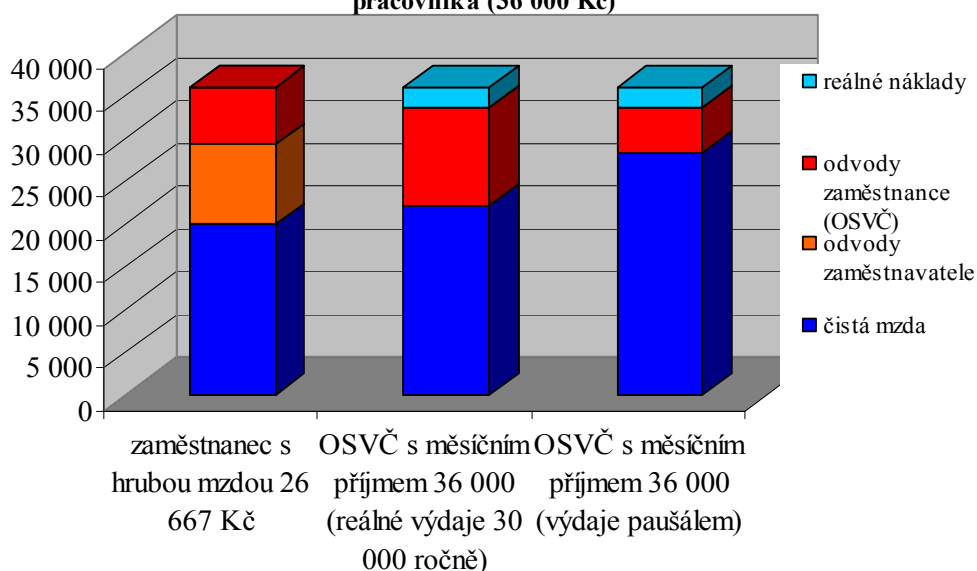
Graf č.3 - Srovnání čistého měsíčního příjmu variant v letech 2005 a 2006 (v Kč)

Toto porovnává předchozí graf č. 3, ze kterého plyne, že nejvyšší čistý příjem by měl živnostník, který by si uplatňoval výdaje paušálem (v grafu již uvažují jeho přepočtený čistý příjem zvýšený o náklady neodpovídající reálné výši, které ovšem byly vykázány a snížily odvody). Nejhůře by na tom byli pracovníci v tom případě, že by se ateliér rozhodl přistoupit na zaměstnanecký vztah, počet pracovníků by nesnížil a nabídl by jim mzdu ve výši 26 667 Kč (aby zachoval stejné mzdové náklady jako při najímání živnostníků).

Další graf opět na základě vypočtených údajů z tabulky č. 12 porovnává navzájem už více veličin roku 2006 a to čistý příjem, odvody zaměstnance a zaměstnavatele a reálné náklady (ty pouze u OSVČ) při stejných nákladech ateliéru na jednoho pracovníka ateliéru 36 000 Kč. V tomto grafu neuvažují zaměstnance s hrubou mzdou 36 000 Kč, protože celkové náklady na pracovníka jsou v tomto případě vyšší než zmíněných 36 000 Kč. Zde je opět vidět, že živnostník uplatňující výdajový paušál je na tom nejlépe. Názorně je zde také vidět rozdíl v odvodech státu u jednotlivých OSVČ.

Graf č. 4 - Srovnání čistých příjmů, odvodů a nákladů jednotlivých variant při stejných celkových měsíčních osobních nákladech ateliéru na jednoho pracovníka (36 000 Kč)

Proto je podle mého názoru i pro samotné pracovníky v ateliéru daleko výhodnější podnikání na živnostenský list při uplatňování výdajových paušálů. I kdyby jim ateliér nabídl stejnou hrubou mzdu jako dnešní měsíční příjem (a to by se jistě mohlo stát, že by jednoho z nich musel propustit, aby mzdové náklady zůstaly stejné), pořád by to pro ně znamenalo zhoršení

jejich stávající finanční situace (konkrétně o 2 494 Kč měsíčně). Živnostníci sice nemají oporu v zákoníku práce a jistě mají také daleko nepříznivější podmínky pro výpočet starobního důchodu, přesto si myslím, že výhody dosavadního systému najímání pracovníků převažují. Tedy švarcsystém je oboustranně výhodný. Jak pro nájemce, tak pro najímatele práce.

11. Analýza současného daňového zatížení ateliéru, daňové zatížení v případě transformace na s.r.o, založení sdružení, srovnání jednotlivých variant

11.1 Varianta č. 1 - stávající stav – podnikání na základě živnostenského oprávnění

Nejprve bych chtěla ukázat, jak jsou oba dva hlavní aktéři zdaňováni v současnosti, když podnikají pouze na základě živnostenského listu.

V současnosti se náklady i příjmy obou hlavních aktérů pohybují zhruba na stejné úrovni. Následující tabulka přehledně ukazuje výši vykazovaných výdajů a příjmů. Oba členové vedou daňovou evidenci a neuplatňují výdajové paušály. Ohledně těchto výdajových paušálů by se jich týkala sazba 50% z příjmů, protože v živnostenském listě mají jako předmět činnosti uvedenu vedle kresličských prací a inženýrské činnosti ve výstavbě, i projektovou činnost ve výstavbě. Avšak jak je vidět z tabulky, výdaje jsou o něco vyšší než 50 % z příjmů. Vyplývá to především z toho, že ateliér funguje jako generální projektant. Jako příjem si živnostník musí evidovat celou částku faktury, i když velkou část z ní použije na výplatu služeb všem ostatním subdodavatelům a subjektům, kteří se podílejí na projektu. I když výdaje téměř nepřesahují stanovených 50%, živnostníci vedou daňovou evidenci (platí účetní) kvůli předchozím rokům, kdy náklady spojené se začátkem činnosti byly vyšší. Tehdy platila i nižší procentní sazba z příjmů pro uplatnění výdajového paušálu.

Tab. č. 13 Příjmy a výdaje hlavních aktérů (v Kč)

	Živnostník 1	Živnostník 2	Celkem
Výdaje	1 753 144	1 800 234,09	3 553 375
Příjmy	3 450 506,69	3 550 450,29	7 000 956,98
Hospodářský výsledek	1 700 362,69	1 758 216,2	3 447 582

Tabulka č. 13 přehledně ukazuje, jaké byly roční zdanitelné příjmy, výdaje a hospodářský výsledek obou hlavních aktérů v souvislosti s jejich činností.

Výpočet daně 2005 – Živnostník 1

$$\text{Daňový základ} = \text{Příjmy } 3\,450\,506,69 - \text{Výdaje (již zahrnuto pojistné)}\, 1\,753\,144 = 1\,700\,362,69$$

$$\text{Základ pro výpočet daně} = \text{Daňový základ } 1\,700\,362,69 - \text{Nezdanitelné minimum daňového základu } 38\,040 = 1\,662\,322,69 = 1\,662\,300$$

$$\text{Výše daně} = 66\,420 + 0,32 \times (1\,662\,300 - 331\,200) = \mathbf{492\,372\,Kč}$$

Výpočet daně 2005 – Živnostník 2

$$\text{Daňový základ} = \text{Příjmy } 3\,550\,450,29 - \text{Výdaje } 1\,800\,234,09 \text{ (zahrnuto pojistné)} = 1\,750\,216,2$$

$$\text{Základ pro výpočet daně} = \text{Daňový základ} = 1\,750\,216,2$$

$$- \text{Nezdanitelné minimum daňového základu } 38\,040 = 1\,712\,176,2 = 1\,712\,100$$

$$\text{Výše daně} = 66\,420 + 0,32 \times (1\,712\,100 - 331\,200) = \mathbf{508\,308\,Kč}$$

Tab. č. 14 – Čisté příjmy a výše daně obou živnostníků (v Kč)

	Výše daně	Roční čistý příjem	Čistý měsíční příjem
Živnostník 1	492 372	1 207 990	100 667
Živnostník 2	508 308	1 241 908	103 492
Celkem	1 000 680	2 449 898	204 149

Tabulka č. 14 ukazuje, jaký je měsíční a roční čistý příjem po odečtení daně a výdajů spojených s činností. Z čistého měsíčního příjmu je jasné, že osamostatnění dvou hlavních aktérů byla dobrá volba. Fungování aktérů pod záštitou jiného ateliéru by jistě nevedlo k tak vysokým měsíčním příjmům. Z tabulky je také vidět celkové daňové zatížení ateliéru v současnosti. Jeho výše je **1 000 680 Kč**.

U obou aktérů jsem měla k dispozici daňové přiznání za rok 2005, avšak pouze u jednoho z nich přehled hospodaření. Ale jelikož náklady jsou u obou z nich obdobné, přehled druhů výdajů pro činnost ateliéru bude dostačující. Následující tabulka ukazuje výdaje, které jsou pro činnost daňově uznatelné.

Tab. č. 15 Výdaje živnostníka 1 (v Kč)

Výdaje daňově uznatelné	Výše položky
Zálohy	460 200
Drobný majetek - nákup	79 350
Režijní náklady	92 480
Nákup služeb	650 225
Komora arch. - poplatky	12 000
Spotřeba pohonných hmot	35 640
Silniční daň	3 000
Služební cesty	600
Odpisy	132 796
Telefonní výdaje	26 423
Služební vůz – spojené náklady	118 530
Poštovné	390
Poplatky finanční	12 650
Kancelář - nájem	72 000
Zdravotní pojištění pro rok 2005	17 680
Sociální pojištění pro rok 2005	39 180
Celkem	1 753 144

Jak je vidět z tabulky, nejvyšší výdaje jsou vynakládány na nákup služeb. To souvisí především s tím, že ateliér figuruje jako generální projektant. Další znatelnou položku výdajů tvoří odpisy, nájemné kanceláře a výdaje související se služebním vozidlem.

Důvody pro změnu aktuální situace

Mezi hlavní důvody, proč ateliér uvažuje o změně formy podnikání, jsou především: Zpřehlednění a zprůhlednění vztahů mezi společníky, dosavadní složité konstrukce rozdělování příjmů a výdajů, daňové důvody, reference firmy, platforma pro případné společné investice, oddělení osobních financí od podnikatelských.

11.2 Varianta č. 2 - založení sdružení

Založení sdružení fyzických osob by bylo podle mého názoru pro ateliér pouze dočasné řešení situace. Firma by již navenek působila celistvějším dojmem, mohla by sloučit své výdaje a příjmy a již nemusela složitě vymýšlet konstrukce přerozdělování příjmů a výdajů. I založení sdružení by nebylo časově ani finančně náročné. Ale pořád by ateliér fungoval bez právní subjektivity a příjmy by pořád podléhaly dani z příjmů fyzických osob. To vidím jako hlavní negativum. Daňové zatížení by tedy zůstalo stejné, jen by došlo k zpřehlednění a zjednodušení stávající situace. Pro názornost uvádím, jakým způsobem by ateliér účetně a daňově fungoval, kdyby se rozhodl pro založení sdružení. Vzhledem k tomu, že oba hlavní aktéři jsou vytíženi a zainteresováni na činnosti zhruba stejným dílem, předpokládám, že k dělení příjmů a výdajů by došlo rovným dílem:

Tab. č. 16 - Příjmy a výdaje sdružení (v Kč)

Živnostník 1	Živnostník 2
Podíl na příjmech sdružení	Podíl na příjmech sdružení
½ z 7000 957	½ z 7000 957
Podíl na výdajích sdružení	Podíl na výdajích sdružení
½ z 3 553 375	½ z 3 553 375
Dílčí základ daně dle par. 7	Dílčí základ daně dle par. 7
1 723 791	1 723 791

Jako jednu z výhod sdružení vidím možnost sloučení příjmů a výdajů ve sdružení s ostatními příjmy a výdaji z individuální živnosti. Tyto příjmy a výdaje tvoří společně daňový základ dle paragrafu 7. Proto by bylo možné, aby oba dva hlavní aktéři vedle příjmů a výdajů sdružení podnikali na základě individuální živnosti a přitom by si mohli tyto příjmy a výdaje sloučit. Tím by došlo k oddělení osobních financí od podnikatelských. Každý z nich by si vedl sám svoji daňovou evidenci (kde by mohl uplatňovat osobní spotřebu, která není daňově uznatelná a např. pojistné na zdravotní a sociální pojištění) na ty příjmy a výdaje, které by se týkaly individuální živnosti (zde by například živnostníci jako příjmy uváděli faktury na vstupní fáze projektu, které nejsou nákladově náročné a vždy je dělá pouze jeden živnostník, nebo zakázky, které jsou zvládnuté v krátkodobém horizontu) a společně by pak účastníci sdružení

vedli jednu daňovou evidenci sdružení. Výši výdajů a příjmů spojenou s individuální živností jsem získala na základě konzultace s hlavními aktéry ateliéru. Modelově by pak situace mohla vypadat takto:

Tab. č. 17 - Příjmy a výdaje sdružení, příjmy a výdaje z vlastní činnosti (v Kč)

Živnostník A	Živnostník B
Podíl na příjmech sdružení	Podíl na příjmech sdružení
½ z 5 000 957	½ z 5 000 957
Podíl na výdajích sdružení	Podíl na výdajích sdružení
½ z 3 153 375	½ z 3 153 375
Příjmy dle par. 7 z vlastní činnosti	Příjmy dle par. 7 z vlastní činnosti
1 000 000	1 000 000
Výdaje dle par.7 z vlastní činnosti	Výdaje dle par. 7 z vlastní činnosti
200 000	200 000
Dílčí základ daně dle par. 7 =	Dílčí základ daně dle par.7 =
1 723 791	1 723 791

Zde by výdaje opět uplatňovali podle jejich skutečné výše, i když by zde měli nárok na uplatnění výdajových paušálů. Dílčí základ daně zůstane stejný jako v předešlé variantě bez individuální činnosti.

11.3 Varianta č. 3 – transformace na společnost s ručením omezeným

Transformace na společnost s ručením omezeným by byla jistě věc náročná jak z časového tak z administrativního hlediska. Jestliže ale firma chce do budoucnosti pokračovat ve své činnosti, zdá se, že tento přechod na s.r.o. bude dříve nebo později nutný. Transformace je sice možná pro firmy s menším obratem nákladná, ale pro ateliér myslím administrativní poplatky pohybující se okolo 11 000 Kč budou zanedbatelné. I složení základního kapitálu ve výši 200 000 Kč myslím nebude ateliéru činit větší problémy. Tato přeměna na společnost s ručením omezeným také splňuje všechny podmínky, které ateliér uvažuje jako důvody pro změnu stávající formy podnikání. Jistě dojde k zřehlednění situace, dojde k oddělení osobních a podnikatelských financí. S.r.o. je také vyhovující právní forma pro případné

budoucí investiční akce. S.r.o působí na vnější prostředí lépe než dosavadní seskupení bez právní subjektivity a vzbuzuje větší důvěryhodnost. V této kapitole praktické části bych chtěla poukázat na daňovou výhodnost transformace. Podobně jako u sdružení by hlavní aktéři v případě transformace vykazovali větší část svých příjmů na společnost s ručením omezeným a menší část příjmů na své živnostenské podnikání (příjmy ve výši jednoho milionu, náklady by činily zhruba 200 000). V tomto případě by pro oba hlavní aktéry bylo výhodnější uplatnit výdajový paušál 50 % z příjmů. Oba dva by se stali společníky a zároveň jednateli společnosti. Je pravda, že mezi jednateli jedné společnosti platí zákaz konkurence ve stejném oboru v případě jiného samostatného podnikání. Ovšem jediný, kdo má pravomoc toto napadnout, jsou pouze sami jednatelé.

Jednatel ze zákona nesmí pobírat za svoji funkci mzdu, ale pouze odměnu. Ale jestliže jednatel má ve firmě jinou funkci (např. marketing, finance podniku) je již ze zákona dovoleno, aby pobíral mzdu za tuto funkci. Modelově by pak oba hlavní aktéři mohli zaměstnávat sami sebe a pobírat měsíční mzdu. Vzhledem k tomu, že oba aktéři budou mít vedle společnosti s.r.o. ještě samostatnou živnost, bude dostačující výše jejich mzdy 10 000 Kč měsíčně. Vyšší mzda by byla nevýhodná opět díky vysokým odvodům na pojištění. Sociální a zdravotní pojištění by měli společníci v tomto případě kombinované. Jednak z hrubé mzdy jako zaměstnanci společnosti a jednak v rámci OSVČ. Pro výpočty budu uvažovat rok 2005 se stejnými příjmy a výdaji. Pro velkou složitost nebudu rozebírat všechny náklady a uvedu jen přibližný rozdíl mezi daňovou zátěží oproti první variantě existence podnikání.

V případě transformace s.r.o. již v roce 2005 by se náklady jistě odlišovaly (do nákladů by mohly být započítány např. poplatky za založení s.r.o, a jiné náklady vyplývající z daňových zákonů, naopak některé by započítány být nemohly např. z důvodu časového rozlišení, rozdílu vedení účetnictví oproti daňové evidenci atd.), ale pro cíl mé práce myslím bude dostačující přibližný rozdíl daňové zátěže v roce 2005. Rozdílem ve vedení účetnictví a daňové evidenci se budu zabývat v závěru praktické části u případu zálohové zakázky z letošního roku (2007). Jediné náklady, které budu brát navíc oproti podnikání jako OSVČ v úvahu, budou mzdové náklady dvou společníků za výkon funkce (např. marketing). Tyto náklady budou činit 27 000 měsíčně za oba aktéry ($10\,000 / \text{HM} / \times 1,35 \times 2$). Ročně budou ve výši 324 000. Tato mzda ovšem bude také zdaněna, což uvedu ve výpočtu daně z příjmů fyzických osob pro oba hlavní aktéry.

V následující tabulce uvádím, jak by mohly být modelově rozděleny příjmy (výnosy) a výdaje (náklady) mezi živnostníky a vzniklou s.r.o.

Tab. č. 18 – Rozdělení příjmů a výdajů mezi s.r.o. a živnostníky (v Kč)

	Příjmy (výnosy)	Výdaje (náklady)	HV
S.r.o.	5 000 957	3 477 375	1 523 852
Živnostník 1	1 000 000	200 000 (resp.500 000)	500 000
Živnostník 2	1 000 000	200 000 (resp.500 000)	500 000
Živnostník 1 jako zaměstnanec	120 000	x	x
Živnostník 2 jako zaměstnanec	120 000	x	x

1. Daň z příjmu právnických osob (s.r.o.)

Sazba daně z příjmů právnických osob byla pro rok 2005 stanovena na 26 procentech. Daň se vypočítává z hospodářského výsledku.

$$\text{HV} = 1\,523\,852 = 1\,523\,000 \text{ (zaokr. na celé tisícikoruny dolů)}$$

$$\text{Daň z příjmu právnických osob} = 1\,523\,000 \times 0,26 = \mathbf{395\,980}$$

2. Daň z příjmu fyzických osob (živnostník 1)

$$\text{Daňový základ} = \text{Příjmy (1 000 000 + 120 000)} - \text{Výdaje 500 000 (zahrnuto pojistné)-}$$

$$\text{Pojistné z HM (15 000)} = 605\,000$$

$$\text{Základ pro výpočet daně} = \text{Daňový základ } 605\,000$$

$$- \text{Nezdanitelné minimum daňového základu } 38\,040 = 566\,960 = 566\,900$$

$$\text{Výše daně} = 66\,420 + 0,32 \times (566\,900 - 331\,200) = \mathbf{141\,844 \text{ Kč}}$$

3. Daň z příjmu fyzických osob (živnostník 2)

$$\text{Daňový základ} = \text{Příjmy (1 000 000 + 120 000)} - \text{Výdaje 500 000 (zahrnuto pojistné)-}$$

$$\text{Pojistné z HM (15 000)} = 605\,000$$

$$\text{Základ pro výpočet daně} = \text{Daňový základ } 605\,000$$

- Nezdánitelné minimum daňového základu 38 040 = 566 960 = 566 900

$$\underline{\text{Výše daně}} = 66\,420 + 0,32 \times (566\,900 - 331\,200) = \mathbf{141\,844\,Kč}$$

4. Celkové daňové odvody (živnostníci a s.r.o.)

Živnostník 1 + živnostník 2 + s.r.o.

$$141\,844 + 141\,844 + 395\,080$$

$$= \mathbf{678\,768\,Kč}$$

Celkové daňové odvody by tedy po transformaci na společnost s ručením omezeným byly pro rok 2005 ve výši 678 768 Kč.

11.4 Srovnání daňové zátěže jednotlivých variant

U srovnání budu brát v úvahu pouze rozdíl zaplacené daně mezi podnikáním živnostníků a podnikáním jako s.r.o. V případě založení sdružení by výše odvedené daně byla velmi podobná jako u stávající formy podnikání.

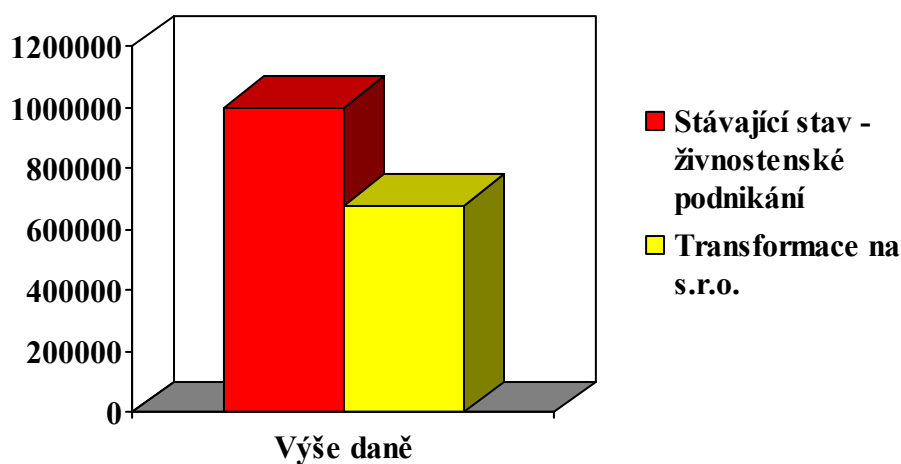
Z následného srovnání vychází najevo, že transformace na společnost s ručením omezeným je výhodná i z daňového hlediska. Rozdíl v dani činí **321 912 Kč**. Výše uvedené výpočty rozdílů daně při jednotlivých formách podnikání srovnává graf č. 5.

Velká nevýhodou je při případné výplatě zisku nutnost zisk znovu zdaňovat a to 15 %. Proto bych firmě doporučovala zisk nevyplácet a opět ho investovat do podnikání. Společníci by finance na osobní náklady získávaly dvojí formou. Mzdou od společnosti a osobní spotřebou u daňové evidence živnostenského podnikání.

Tab. č. 19 – Srovnání daňové zátěže

Celková odvedená daň živnostníků	1 000 680 Kč
Celková odvedená daň v případě transformace na s.r.o.	678 768 Kč
Rozdíl v zaplacené dani	321 912 Kč

Graf č. 5 - Srovnání daňové zátěže jednotlivých variant podnikání (v Kč)

Zakázka vykazována zálohově v roce 2007

Na závěr praktické části budu uvažovat jeden případ zakázky z letošního roku (2007), u které ateliér v dnešní době musí přijaté zálohy na základě daňové evidence vykazovat do příjmů letošního roku, i když se věcně k danému roku nevztahují. V případě s.r.o. a tedy vedení účetnictví by tomu bylo odlišně. Bude zajímavé zjistit, jak by změna vedení daňové administrativy z daňové evidence na vedení účetnictví ovlivnila rozhodování ateliéru a i výši daně.

Tato zakázka je jediná, která je placena zálohově a kde faktura za celkové služby bude vyfakturována až za dva roky. Zakázka se týká výstavby bytového domu poblíž Prahy. Celková vyfakturovaná částka se bude v roce 2008 pohybovat okolo 4,5 mil. Kč. Za stávající situace podnikání hlavních aktérů na základě živnostenského podnikání musí i přijaté zálohy podléhat dani z příjmů v tom roce, kdy byly připsány na účet. Vzhledem k tomu, že do konce roku 2007 podle zálohové smlouvy bude na účet připsáno 90 % celkové částky, budou muset již těchto 90% aktéři zdaňovat jako svůj zdanitelný příjem. Každý z nich si tedy do své daňové evidence musí uvést zdanitelný příjem ve výši zhruba 2 mil. Kč (4,5 mil. Kč/2 x 0,9). Náklady v první fázi zpracování zakázky v tomto roce jsou minimální a budou se pohybovat pouze okolo 100 000 Kč (tedy zhruba 50 000 Kč na jednoho aktéra). V tomto roce budou mít aktéři samozřejmě i jiné příjmy podléhající zdanění. Tyto příjmy (po odečtení daňově

uznatelných výdajů) jistě překročí hranici 331 200 v posledním daňovém pásmu. Proto se příjmy z této zakázky budou zdaňovat sazbou 32%. Výše zaplacené daně z příjmů z této zakázky tedy bude v součtu 1 248 000 Kč (624 000 Kč pro každého aktéra). Je pravda, že v dalším roce (2008) bude odvedená daň mohutně snížena o výdaje, které budou v příštím roce vykázány v souvislosti s tímto projektem. Tento rok (respektive březen příštího roku po odevzdání přiznání k dani z příjmů) ale platba daně bude pro aktéry nepříjemná.

Za situace, kdy by ateliér již v současnosti fungoval jako společnost s ručením omezeným, by podmínky pro výpočet daně byly daleko příznivější. S.r.o. je povinna vést účetnictví. Při vedení účetnictví nejsou přijaté zálohy daňově uznatelné. Daňově uznatelné jsou až v tom roce, ve kterém je vystavena faktura za služby. V tomto případě by s.r.o. daných 4,5 mil. Kč tento rok nezdaňovala, i když by je měla reálně k dispozici na účtu. To co by firma ušetřila (resp. z důvodu právní formy podnikání s.r.o. odložila) v tomto případě, by mohla výhodně reinvestovat a volný kapitál použít k jeho zhodnocení.

Závěr

Daňové prostředí je z velké části určujícím faktorem pro rozhodování firmy. Proto organizace své rozhodovací procesy přizpůsobuje aktuální daňové legislativě. V oblasti rozlišení právních forem podnikání (daňové a jiné rozdíly mezi fyzickou a právnickou osobou) a švarcsystému se jedná o záležitost přinejmenším zajímavou. V konkrétním případě organizace zvolené pro praktickou část diplomové práce jsou daňové podmínky (ale i jiné podmínky stanovené zákonem, které ovlivňují podnikání) velmi zajímavou oblastí pro bližší prozkoumání všech důsledků rozhodnutí na fungování firmy a její budoucnost. Teoretická část diplomové práce se věnovala definováním jednotlivých forem podnikání (živnostenské podnikání, společnost s ručením omezeným, sdružení fyzických osob). Byly zde vypsány jejich výhody a nevýhody. Zásadní výhoda hovořící pro s.r.o., která se týká i zvolené organizace, a která byla praktickou částí potvrzena, je výhoda daňová. Daňové sazby stanovené pro právnické osoby jsou daleko výhodnější pro podnikatele s vysokými příjmy než ustanovené sazby z příjmů fyzických osob. Architektonický ateliér by jistě při transformaci na společnost s ručením omezeným získal daňových výhod a snížil své daňové odvody.

Další z oblastí, které byla věnována podstatná část praktické i teoretické práce byla problematika švarcsystému. V dnešní době je této problematice věnována velká publicita. A to především díky tomu, že názory na tento systém najímání pracovníků se liší. Pravicově orientované politické strany systém podporují, levicověji orientované odmítají. Pravicové strany jsou zastáncem toho, že firmy uspořené osobní náklady reinvestují a nebo se vrátí do státní pokladny ve formě nepřímých daní. Podle mého názoru je tento pravicový názor opodstatněný. Na příkladu mé zvolené organizace uspořené náklady díky absenci mzdových odvodů na každého zaměstnance vedou k dalšímu zhodnocení firmy. V praktické části věnované švarcsystému bylo dokázáno, že švarcsystém není výhodný pouze pro najímatele práce ale i pro samotné pracovníky.

Z prvního pohledu samotné organizace jsou roční náklady na najímání pracovníků ve výši 1 728 000 Kč. V případě zaměstnávání zaměstnanců by se tyto náklady vyšplhaly až do výše 2 332 800 Kč (tyto zvýšené mzdové náklady by ale ovšem také snížili odvedenou daň). Konečný rozdíl mezi těmito dvěma variantami činí 459 648 Kč. Proto je samozřejmé, že dosavadní systém získávání pracovníků je pro ateliér více než výhodný. A to nejenom

z hlediska finančního, ale i administrativního. Aby osobní náklady na získávání pracovníků zůstaly stejné, musel by ateliér buď propustit jednoho pracovníka (aby zachoval stejné finanční ohodnocení na jednoho pracovníka) nebo při stávajícím počtu pracovníků snížit ohodnocení pracovníků z dnešních 36 000 Kč měsíčně na 26 667 Kč za měsíc. V případě postupování organizace striktně podle zákona a zachování stejných pracovních odměn a stejného počtu zaměstnanců by se ateliéru znatelně snížil čistý zisk. V případě nutnosti změnit dosavadní systém najímání na zaměstnávání pracovníků bych ateliéru spíše doporučovala jednoho pracovníka propustit. A to především díky tomu, že mzda 36 000 Kč měsíčně je již v oboru lehce nadprůměrná. To by mělo za následek snížení rizika odchodu zaměstnanců za vyšším příjmem do jiného ateliéru (v této oblasti podnikání je přidaná hodnota pracovníka přímo úměrná délce pracovní činnosti v ateliéru, a proto ztráta zaškoleného pracovníka pro konkrétní odborné činnosti a postupy je pro ateliér velkou ztrátou) a z obavy ztráty takto nadprůměrné mzdy i vyšší produktivitu práce z jejich strany. Vzhledem k tomu, že hranice švarcsystému v oblasti architektonické činnosti je velmi úzká a prokázání nelegálního postupu při získávání pracovníků obtížné, je nasnadě, že ateliér by byl sám proti sobě, kdyby se rozhodl pro změnu dosavadního systému získávání pracovníků na zaměstnávání zaměstnanců.

Z druhého pohledu na švarcsystém a to ze strany samotných pracovníků v praktické části po výpočtech vyplynulo, že i pro pracovníky je tento současný systém velice výhodný. Poměřovala jsem mimo jiné čisté příjmy a celkové odvody státu z příjmů mezi pěti variantami příjmů pracovníků (36 000 Kč jako příjem ze živnosti s uplatňovaným 50% výdajovým paušálem z příjmů, 36 000 Kč jako hrubá mzda, 26 667 jako hrubá mzda a nakonec 36 000 Kč jako příjem ze živnosti s vykazovanými reálnými náklady 30 000 Kč). Z výpočtů vychází, že finančně je na tom nejlépe živnostník s příjmem 36 000 Kč měsíčně při uplatňování výdajového paušálu. A to především díky tomu, že jeho reálné náklady jsou daleko nižší než při výdajovém paušálu. Díky tomu jeho daň i odvody na sociální a zdravotní pojištění jsou daleko nižší a jeho čistý příjem ze všech 4 variant nejvyšší. Tím bylo v práci dokázáno, že švarcsystém je v tomto konkrétním případě architektonického ateliéru oboustranně výhodný. V této části bylo také potvrzeno, že reforma z roku 2006 je výhodná pouze pro zaměstnance s velmi nízkou hrubou mzdou. Pro všechny ostatní varianty je situace přibližně stejná. U OSVČ především díky tomu, že v tom samém roce se zvedl vyměřovací základ pro výpočet pojistného.

Vzhledem k tomu, že ateliér v dnešní době zvažuje transformaci na odlišnou právní formu a zvažuje jednotlivé výhody a nevýhody tohoto kroku, jsou závěry diplomové práce uplatnitelné i v praxi pro danou organizaci. Diplomová práce se zabývala jednotlivými hledisky přechodu na jinou formu. A to hledisky jak daňovými tak i administrativními a jinými. Závěry z teoretické části nechávaly prostor pro konečné posouzení výhodnosti přechodu na jinou formu podnikání na individuální situaci podnikatelských subjektů. Závěry z praktické části doporučují a dokazují, že pro architektonický ateliér je přechod na jinou formu podnikání věc v nejbližším horizontu nutnou. A to nejenom z daňového hlediska, ale i z jiných hledisek, která zlepší dosavadní situaci ateliéru. Za nejdůležitější nedaňová hlediska přechodu na s.r.o. považují serióznější působení na veřejnost, přehlednější vztahy mezi hlavními aktéry ateliéru a vznik budoucí platformy pro investiční akce. Daňové výpočty diplomové práce hovoří samy za sebe. Přechod na společnost s ručením omezeným (kombinovaný se zachováním podnikání dvou hlavních aktérů na živnostenský list) by znamenal znatelnou roční daňovou úsporu a to ve výši **321 912 Kč**. Vedení účetnictví oproti daňové evidenci by mohlo přinést také určité výhody a to především při přijímání zakázek zálohovým systémem.

Naopak založení sdružení fyzických osob by splnilo jen některé podmínky, které ateliér vyžaduje od transformace. Mezi tyto splněné podmínky by především patřilo zpřehlednění vztahů mezi členy ateliéru. Ale ohledně daňového hlediska by nedošlo k žádnému posunu. Příjmy z činnosti by v tomto případě stále podléhaly dani z příjmů fyzických osob a k daňové úspoře by nedošlo. Proto bych ateliéru doporučovala raději rovnou založit právnickou osobou než podle mého názoru zbytečně zakládat sdružení a po určité době zjistit, že toto řešení může fungovat jen dočasně. Založení společnosti s ručením omezeným bude jistě časově, administrativně a finančně náročnější, ale v budoucnosti z tohoto kroku poplynou pouze výhody. Je jisté, že výplata zisku při s.r.o. podléhající druhému 15% zdanění, je nepříjemná. Proto by bylo v zájmu ateliéru zisk nevyplácet, ale reinvestovat. A to obzvláště (vzhledem k jejich činnosti a zkušenostem) do oblasti nemovitostí. Dále si myslím, že by bylo velmi vhodné, aby ateliér rozšířil stávající počet pracovních sil o jednu čistě administrativní a zároveň koordinační. Při dnešní absenci této síly je obtížné zpracovávat další projekty, proto by tento jediný koordinátor mohl firmě pomoci k vyšším tržbám v budoucnosti, které by mohly být opět zhodnoceny jak další činností, tak případnou investicí.

Literatura:

1. Dvořáková L. a kolektiv autorů: Daně I., Bilance, Praha 1997, ISBN 80-86371-04-2
2. Marková H.: Daňové zákony – úplná znění platná k 1.1. 2007, GRADA Publishing, Praha 2007, ISBN 978-80-247-2087-6
3. Marková H.: Daňové zákony – úplná znění platná k 1.1. 2006, GRADA Publishing, Praha 2006, ISBN 80-247-1581-3
4. Marková H.: Daňové zákony – úplná znění platná k 1.1. 2005, GRADA Publishing, Praha 2005, ISBN 80-247-1045-5
5. Brabec F. a kolektiv autorů: Daně 2005, ASPI, Praha 2005, ISBN 80-7357-079-3
6. Sedláček J. a kolektiv autorů: Daňová evidence podnikatelů 2005, GRADA Publishing, Praha 2005, ISBN 80-247-1206-7
7. Vybíhal V.: Zdaňování příjmů fyzických osob – praktický průvodce, GRADA Publishing, Praha 2005, ISBN 80-247-1577-5
8. Hrozinková E., Kohout A.: Živnostenský zákon a předpisy souvisící, Linde, Praha 2003, ISBN 80-7201-398
9. Dvořák T.: Společnost s ručením omezeným – komplexní pohled na s.r.o., ASPI, Praha 2002, ISBN 80-86395-37-5

Internetové odkazy:

1. Zdražil V.: Podnikání ve sdružení? Proč to nezkusit i při zaměstnání?, iDNES, 2006-01-31,
http://podnikani.idnes.cz/firmy_tipy.asp?r=firmy_tipy&c=A060130_105020_firmy_tipy_zal
2. Peterka R.: Švarcsystém – účinný, geniální, ale stále nelegální, iDNES, 2006-08-19,
http://podnikani.idnes.cz/svarcsystem-ucinny-genialni-ale-stale-nelegalni-fu6-p_dane.asp?c=A060718_135423_p_dane_vra
3. Točec P.: Švarcsystém: spor o flexibilitu práce, Britské listy, 2005-04-12,
<http://www.blisty.cz/art/22882.html>
4. Kočí P.: Švarcsystém a zaměstnávání podnikatelů, Měsíc, 2005-06-01,
<http://www.mesec.cz/clanky/svarcsystem-a-zamestnavani-podnikatelu/>

5. Aspekt HM s.r.o.: Sdružení fyzických osob, 19990-2001,
<http://www.aspekthm.cz/doku/clankyKZ/KZ9811.html>
6. Zdražil V.: Je pro vás málo být živnostníkem? Právnická osoba nemusí být výhodou, iDnes, 2006-03-27,
http://podnikani.idnes.cz/firmy_rady.asp?r=firmy_rady&c=A060314_084421_firmy_rady_vra
7. Doležálek V.: Začínáme podnikat: Jaké jsou možnosti?, FinExpert, 2005-02-28,
<http://www.finexpert.cz/default.aspx?section=32&server=1&article=2904>
8. Euroekonom.cz: Podnikání na živnostenský list,
<http://www.euroekonom.cz/podnikani/zl.html>
9. Doležálek V.: Začínáme podnikat: Živnostník, FineExpert, 2005-03-21,
<http://www.finexpert.cz/default.aspx?textart=1&article=3025>
10. Doležálek V.: Začínáme podnikat V.: Společnost s ručením omezeným, FinExpert, 2005-04-04, <http://www.finexpert.cz/default.aspx?textart=1&article=3115>
11. Doležálek V., Juříčková R.: Velká daňová revoluce, FinExpert, 2006-01-30,
<http://www.finexpert.cz/default.aspx?section=48&server=1&article=5093>

Seznam tabulek:

Tab. č. 1 – Změny dosavadních nezdan. částek na slevy na dani.....	12
Tab. č. 2 – Daň z příjmů FO 2001 – 2005	12
Tab. č. 3 – Daň z příjmů FO 2006-2007.....	12
Tab. č. 4 – Sazba daně z příjmů právnických osob - vývoj	19
Tab. č. 5 – Rozdíl ve výplatě zisku mezi fyzickými a právnickými osobami	27
Tab. č. 6 – Srovnání poplatků založení mezi s.r.o a živnostníkem.....	28
Tab. č. 7 – Výhody a nevýhody jednotlivých forem podnikání	28
Tab. č. 8 – Sazby zdravotního sociálního pojištění z HM.....	30
Tab. č. 9 – Minimální měsíční zálohy pro rok 2006.....	32
Tab. č. 10 - Osobní náklady související s najímáním pracovníků (v Kč).....	44
Tab. č. 11 - Mzdové náklady na zaměstnance (v Kč).....	45
Tab. č. 12 - Srovnání jednotlivých variant podle pojistného, daně a čistého příjmu (v Kč) .	53
Tab. č. 13 - Příjmy a výdaje hlavních aktérů (v Kč).....	58
Tab. č. 14 - Čisté příjmy a výše daně obou živnostníků (v Kč)	59

Tab. č. 15 - Výdaje živnostníka 1 (v Kč).....	60
Tab. č. 16 - Příjmy a výdaje sdružení (v Kč).....	61
Tab. č. 17 - Příjmy a výdaje sdružení, příjmy a výdaje z vlastní činnosti (v Kč).....	62
Tab. č. 18 - Rozdělení příjmů a výdajů mezi s.r.o. a živnostníky (v Kč).....	64
Tab. č. 19 - Srovnání daňové zátěže	65